

EKOLOGIA TERMINARO
ALFABETIGITA KAJ KUN DIFINOJ EN ESPERANTO
EKVIVALENTAJ EN LA RUSA, ANGLA, FRANCA KAJ ITALA LINGVOJ

Sekurkopio la 31-an de januaro en 2016 pri la dosiero:

<https://docs.google.com/viewer?a=v&pid=sites&srcid=ZGVmYXVsdGRvbWFpbnxldXJvcGFqZmVkdXJpc3RvanxneDo1YzUxMWU0ZTkYNDhmY2Rh>

Abiota faktoro

Difino: Media faktoro, stimulita far influo de malviva naturo.

(fonto: 4g); MFN: 051

ru: aviota faktoro

en: abiotic factors

de: abiotische Faktoren(m)

fr: facteurs(m) abiotiques

it: fattore abiotico

Abiota medio

Difino: C~iuj fortoj kaj fenomenoj de la naturo, kies origino rekte aŭ ne rekte ne estas ligata kun la vivagado de la nun ekzistantaj organismoj, inkluzive la homon.

(fonto: Re); MFN: 053

ru:

en: abiotic environment

de: abiotische Umwelt

fr: environnement abiotique

it: ambiente abiotico

Abisma zono, abismo

Difino: Oceana profundeca zono (de 2500 g~is 6000 metroj), karakterizata per relative stagna akvo, konstante malvarma temperaturo (malpli alta ol 0), manko de sunlumo kaj specifa animalaro.

(fonto: 4g); MFN: 054

ru:

en: abyssal; abyssal zone

de: Abyssal(n); Abyssalzone(f)

fr: abyssale(f); zone(f) abyssale

it: zona abissale

Absorba kapacito de edafo (pedo)

Difino: Kapablo de edafo (pedo) reteni solidajn, likvaj kaj gasajn substancojn. Ekzistas mekanika, fizika, kemia, fiziko-kemia kaj biologia A.

(fonto: 4g+pedo); MFN: 108

ru: poglotitel'naf sposobnost' po`v

en: absorbing capacity of soils

de: absorptions Kapazit,t der Boden

fr: capacite(f) d'absorption des sols

it: capacita di assorbimento del suolo

Absorbata radiado

Difino: Parto de la suna radiado, kiun absorbas tersurfaco.

(fonto: 4g); MFN: 044

ru: pogloqennaf radiaci

en: absorbed radiation

de: absorbierte Radiation(f)

fr: radiation(f) absorbee

it: radiazione assorbata

Acidofiloj

Difino: Organismoj (plej parte bakterioj), kapablaj vivi en kondiĉoj de alta acideco.

(fonto: 4g); MFN: 069

ru: acidofily

en: acidophile organisms
de: azidophile Organismen(m)
fr: organismes(m) acidiphiles
it: organismi acidofili

Adaptado

Difino: Evolua apero de adaptaĵoj al fluktuantaj naturaj kondiĉoj.
(fonto: 4g, PIV); MFN: 064
ru: adaptaci*f*
en: adaptation
de: Adaptation(f)
fr: adaptation(f)
it: adattamento

Adaptaĵo

Difino: Morfologia au~ fiziologia trajto de organismo, aperinta pro evolua disvolvo kaj ebliganta vivi en certaj naturaj kondiĉoj.
(fonto: PIV); MFN: 028
ru: adaptaci*f*
en: adaptation
de: Adaptation(f)
fr: adaptation(f)
it: adattamento

Adapteca radiado

Difino: Originado de diversaj organismaj formoj (enkadre de ia taksono), kiuj estas adaptitaj je diversaj kondiĉoj. Tio ebligas al la taksono relative egalmezure enlog~igi spacon kaj diversajn mediojn.
(fonto: Re); MFN: 029
ru: adaptivna*f* radiaci*f*
en: adaptive radiation
de: adaptive Radiation(f); adaptive Strahlung(f)
fr: radiation(f) adaptive
it:

Aerizo de edafo (pedo)

Difino: Interŝanĝo inter edfaj (pedaj) kaj atmosferaj gasoj, kio gravas por kresko de plantoj. A. malfaciliĝas pro densiĝo aŭ troa humideco de la pedo (edafo).
(fonto: 4g); MFN: 070
ru: aŠraci*f* po`vy
en: soil aeration
de: Bodenbel ftung(f); Bodendurchl ftung(f)
fr: aeration(f) du sol; aerage(m) du sol
it: aerazione del suolo

Aerobiaj organismoj

Difino: Organismoj povantaj vivi nur en ĉeesto de libera oksigeno.
(fonto: 4g,PIV); MFN: 071
ru: aŠroby
en: aerobic organisms
de: aerobe Organismen(m)
fr: organismes(m) aerobies
it: organismi aerobici

Aerofitoj

Difino: Plantoj, ricevantaj nutrajn substancojn nur el aero (ekz. iuj epifitoj kaj likenoj). Ĉefe vivas sur arbaraj trunkoj, branĉoj kaj folioj.

(fonto: 4g); MFN: 072

ru: аэрофиты

en: aerophytes

de: Aërophyten(m)

fr: aerophytes(m)

it: aerofite

Agrocenozo

Difino: Artefarita kaj konstante subtenata far la homo biota komunumo kun alta produktado de unu aŭ kelkaj kulturataj plantaj aŭ animalaj specioj, sed malalta fidindeco.

(fonto: 4g+RJa); MFN: 063

ru: агроценоз

en: agroecosystem

de: Agrozytönose(f)

fr: agroécose(f)

it: agrocenosi

Agrokultura sistemo

Difino: Kombino de agrokulturaj metodoj kaj manieroj por kreskigo de kulturplantoj.

(fonto: PIV); MFN: 030

ru: система земледелия

en: cropping system

de:

fr: system de culture

it: sistema agroculturale

Aklimatizado

Difino: 1. Adaptado de specia populacio al novaj vivkondiĉoj, en kiujn ĝi trafis dum transloĝiĝo.

Difino: 2. Intena enloĝigo de utila specio por pliriĉigi bioton de la regiono.

(fonto: 4g,PIV); MFN: 076

ru: акклиматизация

en: acclimatization

de: Akklimatisatione(f)

fr: acclimatation(f)

it: acclimatazione

Akva bilanco

Difino: Kvanta esprimo de akva cirkulado, ĝi estas rilatumo inter la kvanto da akvo, precipitata de atmosfero sur ter- aŭ marsurfacon kaj vaporiĝanta de surfaco dum sama periodo. A. karakterizas, same kiel la temperaturo, la naturajn zonajn kondiĉojn.

(fonto: 4g,PIV); MFN: 034

ru: водный режим; гидрологический режим

en: water balance; water budget

de: Wasserhaushalt(m); Wasserbilanz(f)

fr: bilan(m) d'eau; bilan(m) hydrologique

it: bilancio idrologico

Akva maldiafaneco

Difino: Havo de suspensiitaj diversdevenaj eroj en volumena unuo de akvo.

(fonto: 4g); MFN: 033

ru: mutnost' vody
en: silt load; turbidity
de: Schwebstoffbelastung(f); Trbung(f); Trbheit(f)
fr: turbidite(f) de l'eau
it: opacità dell'acqua

Akva reĝimo

Difino: Karakterizo de stato, distribuo kaj movoj de akvo en iu teritorio aŭ sur tuta terĝlobo.
(fonto:); MFN: 035
ru: vodnyj balans
en: hydrological regime
de:
fr: regime hydrologique
it: regime delle acque

Akvodislimo

Difino: Linio (teritorio) sur la tersurfaco, dividanta najbarajn akvotorentojn aŭ iliajn sistemojn (basenojn de riveroj, lagoj, maroj).
(fonto: 4g); MFN: 091
ru: vodorazdel
en: divide; drainage divide; watershed
de: Wasserscheide(f)
fr: ligne(f) de partage des eaux souterraines
it: spartiacque

Akvodislimo de subteraj akvoj

Difino: Abstrakta linio, dividanta subterajn diversdirektitajn akvofluojn.
(fonto: 4g); MFN: 092
ru: vodorazdel podzemnyh vod
en: ground-water divide
de: Grundwasserscheide(f)
fr: ligne(f) de partage des eaux souterraines
it:

Akvokolektejo

Difino: Teritorio, kie formiĝas akvomasoj de rivero aŭ de riversistemo.
(fonto:); MFN: 106
ru: vodosbor
en: water shed
de:
fr: bassin d'alimentation
it: bacino d'alimentazione

Akvoprovizeco

Difino: Grado de kontentigo de bezonoj en akvakonsumado por biocenozo, regiono, uzino, urbo, ktp. kompare kun havanta kvanto.
(fonto: Re+Ja); MFN: 103
ru: vodoovespe`ennost'
en: available water supply; water availability
de:
fr: ressources disponibles en eau; approvisionnement en eau
it: disponibilità idrica

Akvorezervejo

Difino: Artefarita akumulejo de akvo. Kutime - en rivervalo.

(fonto: 4g); MFN: 089

ru: vodohraniliqe

en: reservoir; storage work; storage reservoir

de: Staubecken(n); Talsperre(f); Speicher(m); Rückhaltebecken(n);

Stausee(m)

fr: retenue(f); bassin(m) de retenue; reservoir(m); barrage(m)

it: bacino di riserva idrica

Akvotena kapacito de edafo (pedo)

Difino: Kapablo de edafo (pedo) teni akvon. Esprimiĝas en procentoj rilate al volumeno aŭ maso de edafo (pedo). Oni diferencigas A.: plenan (ĉiuj poroj estas plenaj je akvo), kapilaran, kampan, maksimuman, molekulan ktp.

(fonto: /4g/); MFN: 537

ru: vlago%omkost' po`vy

en: moisture capacity of soil

de: Feuchtigkeitskapazit,,t(f) des Bodens

fr: capacite(f) du sol en eau

it: capacità idrica del suolo

Akvujo

Difino: Konstanta aŭ portempa akumulejo de akvo en naturaj aŭ artefaritaj malaltaĵoj de reliefo.

(fonto: 4g,PIV); MFN: 087

ru: vodo%om

en: water body; pond; pool

de: Wasserkörper(m); Teich(m)

fr: piece(f) d'eau; bassin(m); reservoir(m)

it: bacino idrico

Albedo

Difino: Valoro karakterizanta retrobrilan kapablon de ia surfaco (nubaro, oceano, vegetaro ktp.). Ĝi estas ratio de retrobrilanta radiada fluo al falanta radiada fluo. En astronomio ĝi karakterizas nelumantan astron entute. Albedo de terglobo estas 35-45 procentoj.

(fonto: 4g,PIV); MFN: 075

ru: al'bedo

en: albedo

de: Albedo(n)

fr: albedo(m)

it: albedo

Alelopatio

Difino: Reciproka influo de kunloĝantaj organismoj per ŝanĝo de ĉirkaŭa medio pro sekrecio en ĝin de metabolaj produktoj.

(fonto: Re); MFN: 102

ru:

en: allelopathy

de: Allelopathie(f)

fr:

it: allelopatia

Aloĥoroj

Difino: Plantoj, disvastigantaj fruktojn, semojn kaj sporojn per ia ekstera faktoro: vento (anemoĥoroj), akvo (hidroĥoroj), bestoj (zooĥoroj) ktp.

(fonto: 4g); MFN: 055

ru: allohory

en: allochores

de: Allochoren(n)

fr: plantes(f) allochores

it: allocore

Aloĥtonoj

Difino: Specioj originintaj ne en tiu aero, kie ili vivas nuntempe.

(fonto:); MFN: 056

ru: allohtony

en: allochtones

de: Allochtone(m)

fr: allochtones(m)

it: alloctoni

Alta akvo

Difino: Altiĝo de akvo en rivero kun posta malplialtiĝo. Ekzistas periodaj kaj neperiodaj A.

(fonto: 4g); MFN: 110

ru: pavodok i polovod'e

en: flood; high water

de: Hochwasser(n); bHochflut(f)

fr: crue(f); grande crue(f)

it: piena di un fiume

Altecvegetara zono

Difino: Klaso de vegetaro, karaktera al iu alteco super marnivelo en certa latitudo.

(fonto:); MFN: 142

ru: vertikal'naf zona

en: vegetation belt

de:

fr: etage de vegetation

it: zona di vegetazione

Altituda zoneco

Difino: Ŝanĝo de vegetaraj zonoj laŭ montaraj deklivoj, konforme al ŝanĝoj de klimato kaj grundoj lige kun altitudo.

(fonto: 4g); MFN: 085

ru: vertikal'naf zonal'nost'

en: altitudinal zonality

de: H^ohengliederung(f)

fr: zonalite(f) verticale (altitudinale); etagement(m) de vegetation

it: zone altitudinale di vegetazione

Amasmorto

Difino: Amasa formorto de animaloj dum mallonga tempo pro malsanoj aŭ netaŭgaj vivkondiĉoj.

(fonto:); MFN: 042

ru: pad%ox; zamor - dl'f ryb

en: mass mortality; mass die off

de:

fr: mortalite massive

it: mortalità di massa

Amfibiontoj

Difino: Organismoj vivantaj kaj en aera, kaj en akva medio.

(fonto: 4g); MFN: 048

ru: амфионты

en: amphibious organisms

de: amphibische Organismen(m)

fr: organismes(m) amphibies

it: amfibionti

Anabiozo

Difino: Kvazaŭ morta stato de organismoj por travivi malfavoran periodon (varmego, frosto, sekigo), kiam plene ĉesas ĉiuj vivaj procezoj, sed konserviĝas ĉiuj strukturoj, kio ebligas reviviĝi post renovigo de favoraj kondiĉoj (varmo, akvoprovizo). Estas propra por bakterioj, algoj, likenoj, muskoj, kelkaj senvertebruloj, sekaj semoj kaj sporoj de plimulto da plantoj.

(fonto: /Re2/); MFN: 046

ru: анавиоз

en: anabiosis

de: Anabiose(f) GRB)

fr: anabiose(f) (BFR)

it: anabiosi

Anadromaj fiŝoj

Difino: Fiŝoj, migrantaj por reproduktiĝi el maro en riverojn.

(fonto:); MFN: 083

ru: анадромные рыбы

en: anadromous fish

de: anadrome Fische(m)

fr: poissons anadromes

it: pesci anadromi

Anaerobiaj organismoj

Difino: Organismoj, kapablaj ekzisti sen libera oksigeno.

(fonto: PIV); MFN: 084

ru: анаэробы; анаэробные организмы

en: anaerobic organisms

de: anaerobe Organismen(m)

fr: organismes(m) anaérobies

it: organismi anaerobici

Anemoĥoroj

Difino: Plantoj, kies fruktoj, semoj kaj sporoj disvastiĝas per vento.

(fonto: 4g); MFN: 061

ru: анемохоры

en: anemochores; anemochorous plants

de: Anemochoren(m)

fr: anemochores(m)

it: anemocore

Anoksio

Difino: Nesufiĉo de oksigeno en medio (ekz. pro troa irigacio).

(fonto: PIV); MFN: 047

ru: anoksi*f*

en: anoxia

de:

fr: anxie

it: anossia

Antagonismo

Difino: 1. Interrilato de mediaj faktoroj kiam ili dum samtempa efiko al organismo kaŭzas efekton malpli grandan, ol sumo de apartaj efektoj.

Difino: 2. Formo de interrilatoj inter organismoj aŭ populacioj en biocenozo, kiam unu el ili aŭ ambaŭ suferas pro la kunekzisto (konkurenco).

(fonto: PIV); MFN: 062

ru: antagonizm

en: antagonism

de: Antagonismus(m)

fr: antagonisme(m)

it:

Antropogena erozio

Difino: Plirapidigita detruo de tersurfaco per akvo, glacio aŭ vento pro neracia mastrumado.

(fonto: 4g); MFN: 073

ru: antropogennaf Ŝrozi*f*

en: accelerated erosion

de: beschleunigte Erosion(f)

fr: erosion(f) acceleree

it: erosione dovuta all'uomo

Antropogena faktoro

Difino: Faktoro, generita far homo kaj lia mastrumado kaj influanta organismojn kaj aliajn naturajn objektojn. Antropogenaj faktoroj dividiĝas je rektaj (ekstermado, enloĝiĝo k.a.) kaj oblikvaj (displugo, falĉado k.s.).

(fonto: 4g); MFN: 059

ru: antropogennij faktor

en: anthropogenic faktor

de: antropogene Faktor(m)

fr: facteur(m) anthropique

it: fattore antropico

Antropogena landŝafto

Difino: Landŝafto, kies originon kaj strukturon determinas homa agado. Natura landŝafto, ŝanĝita per homa mastrumado, ankaŭ urboj, naturmastrumaj kompleksoj ktp. Nuntempe antropogenaj landŝaftoj okupas duonon de tersurfaco.

(fonto:); MFN: 066

ru: antropogennyj landwaft

en: anthropogenic lanscape

de: anthropogene Landschaft(f)

fr: paysage(m) anthropique

it: paesaggio antropico

Antropogena poluo

Difino: Poluo aperanta pro biologia ekzisto de homoj kaj ilia mastrumado, ankaŭ pro homa influo (rekta aŭ malrekta) je intenseco de natura poluo.

(fonto: 4g); MFN: 074

ru: antropogennoe zagr^fznenie

en: anthropogenic pollution

de: anthropogene Verunreinigung(f)

fr: pollution(f) anthropique

it: polluzione antropica

Antropogena sukcesio

Difino: Sukcesio rezulte de homa agado.

(fonto:); MFN: 050

ru: antropogennaf sukcessif

en: anthropogenous succession

de:

fr: succession antropogene

it: successione antropogenica

Antropogena ŝarĝo

Difino: Grado de rekta kaj oblikva efekto de homa mastrumado je naturo entute aŭ je ĝiaj partoj (landŝaftoj, specioj ktp.).

(fonto: 4g); MFN: 049

ru: antropogennaf nagruzka

en: anthropogenic load

de: anthropogene Belastung(f)

fr: charge(m) anthropique

it: carico antropogenico

Antropogenaj ŝanĝoj de klimato

Difino: Ŝanĝoj de loka klimato kaj mikroklimato pro homa mastrumado dank' al elhakado aŭ plantado de arbaroj, plugado de tero, akvumado, konstruado ktp., aŭ dank' al rekta ŝanĝo de atmosfero (varmigo de aero per uzinoj kaj elektrostacioj, pliriĉigo de aero per karbona dioksido ktp.).

(fonto: 4g); MFN: 065

ru: antropogennye izmenenif klimata

en: man-induced climatic changes

de: antropogene Klima,nderungen(f)

fr: changements(m) du climat anthropiques

it: cambi antropici del clima

Antropohoroj

Difino: Plantoj, disvastiĝantaj pro neintenca partopreno de homo. A. ofte eliras naturan arealon kaj aklimatiziĝas al novaj kondiĉoj.

(fonto: 4g); MFN: 060

ru: antropohory

en: anthropochores; anthropochorous plants

de: Anthropochoren(m)

fr: anthropochores(m)

it: antropocore

Arbara areo

Difino: Teritorio, kovrita per natura aŭ artefarita arbaro.

(fonto: 4g); MFN: 039

ru: lesopokraytaf ploqac'
en: woodland
de:
fr: region bitsee
it: area boschiva

Arbara meliorado

Difino: Sistemo de agoj por plibonigi naturan medion per arbokultivado, ŝanĝo de aĝa aŭ specia konsisto de arboj kaj arbustoj, optimumigo de proporcio inter arbaraj kaj senarbaraj areoj, ktp.

(fonto: 4g); MFN: 093

ru: lesomelioracif
en: forest melioration; forest reclamation; silvicultural reclamation
de: Waldmelioration(f); Forstmelioration(f); Wiederaufforstung(f)
fr: amelioration(f) de for^t
it: miglioramento del bosco

Arbara vegetaro

Difino: Multetaĝa sistemo de vegetaĵoj de arbaro: en la unua (dua, tria) etaĝo arboj kun kontaktantaj kronoj, sube - arbustoj, herboj, muskoj, likenoj.

(fonto: 4g); MFN: 097

ru: lesnaf rastitel'nost'
en: forest vegetation
de: Waldvegetation(f)
fr: vegetation(f) forestiere
it: vegetazione forestale

Arbarizado

Difino: Priplanti per arbaro.

(fonto: PIV+4g); MFN: 040

ru: ovlesenie
en: afforestation
de: Wiederbewaldung(f); Aufforestung(f)
fr: afforestation(f)
it: rimboschimento

Arbarkulturo

Difino: La arto produkti kaj varti (flegi) arbaron.

(fonto: PIV); MFN: 098

ru: lesnoe hoz'fjstvo
en: forest management
de:
fr: gestion forestiere
it: gestione delle foreste

Arbaro

Difino: 1. Areo kun densa surkresko de arboj.

Difino: 2. Tipo de vegetaro, en kiu dominas arboj.

(fonto: PIV+4g); MFN: 112

ru: les
en: forest; wood
de: Wald(m); Forst(m)
fr: for^t(f); bois(f)
it: bosco; selva

Arbarparko

Difino: Arbaro por ripozado, situanta en verda zono de urboj.

(fonto: 4g); MFN: 038

ru: lesopark
en: park-forest
de: Waldpark(m)
fr: For[^]t-parc(f)
it: foresta-parco

Arbarstepo

Difino: Tipo de akvodislima vegetaĵaro, karakterizata per alterno de arbaroj kaj stepaj komunumoj.

(fonto: 4g); MFN: 252

ru: losostep'
en: forest-steppe
de: Waldsteppe(f)
fr: steppe(f) boisee; for,t-steppe(f)
it: steppa arborea

Arbartundro

Difino: Zono ĉe limo inter arbaroj kaj tundroj.

(fonto:); MFN: 036

ru: lesotundra
en: forest-tundra
de: Waldtundra(f)
fr: toundra boisee
it: bosco-tundra

Arbusteto

Difino: Diference de arbusto - kun malpli grandaj (ĝis 60 centimetroj) tigoj kaj malpli longa vivperiodo (ĝis 10 jaroj).

Unu el morfologiaj plantaj vivoformoj.

(fonto: PIV+4g); MFN: 096

ru: kustarni`ek
en: low shrub; undershrub
de: Zwergstrauch(m)
fr: sous-arbrisseau(m)
it: piccolo arbusto

Arbusto

Difino: Multjara ligneca planto kun malalta (0,1 - 6 metroj) trunketo, kiu disbranĉiĝas tuj de la bazo.

Unu el morfologiaj vivoformoj de plantoj.

(fonto: PIV+4g); MFN: 095

ru: kustarnik
en: shrub; bush
de: Strauch(m); Busch(m)
fr: arbrisseau(m)
it: arbusto

Arĥeofitoj

Difino: Loloj, de pratempe apartenantaj al loka flaŭro.

(fonto:); MFN: 078

ru: arheofity
en: archeophytes
de: Arch,,eophyten(n)
fr: archeopytes(m)
it: archeofite

Arideco

Difino: Malfekundo pro troa sekeco.
(fonto: PIV); MFN: 099
ru: aridnost'
en: aridity
de: Aridit,,t(f)
fr: aridite(f)
it: aridit...

Artezaj akvoj

Difino: Memelfluantaj (el puta truo) subteraj akvoj. Troviĝas inter teraj tavoloj sub premo.
(fonto: PIV); MFN: 077
ru: artezianskiye vody
en: artesian water
de: artesisches Wasser(n)
fr: eau(f) artésienne
it: acque artesiane

Asocio

Difino: Komunumo de fitocenozoj, difinata laŭ domino de unu aŭ kelkaj specioj (kutime ĝi estas baza unuo de fitogeografio).
(fonto: PIV); MFN: 100
ru: asociaci*f*
en: association
de:
fr: association
it: associazione

Atmosfera akvo

Difino: Akvo en aero kiel vaporo aŭ produktoj de kondensado (gutoj, glaciaj kristaloj).
(fonto: 4g); MFN: 082
ru: atmosferna*f* voda
en: atmospheric water
de: atmosph,,risches Wasser(n)
fr: eau(f) atmosphérique
it: acqua atmosferica

Atmosfera maldiafaneco

Difino: Malplialtiĝo de aera diafaneco pro dissemo de lumoj per eretoj (akvaj gutetoj, polvoj, fumeroj, ktp.) kaj sorbo de lumo per akva vaporo.
(fonto: 4g); MFN: 032
ru: mutnost' atmosfery
en:
de: atmosph,,rische Trbung(f)
fr: opacite(f) atmosphérique
it: opacit... atmosferica

Atmosfera premo

Difino: Premo de atmosfero sur ĉiujn objektojn en ĝi kaj sur tersurfacon. Ĝi determiniĝas per premo de maso de aera kolono kun bazo egala al I super certa loko.

(fonto: 4g, PIV); MFN: 080

ru: atmosfernoje davlenie
en: atmospheric pressure; barometric pressure
de: Atmosph.,rendruc(m); Barometerdruck(m); Luftdruck(m)
fr: pression(f) atmospherique
it: pressione atmosferica

Atmosfera radiado

Difino: Propra infraruĝa radiado de atmosfero kaj nuboj, direktita eksteren en spacon (foriranta longonda radiado) kaj al tersurfaco (renkonta radiado).

(fonto: 4g, PIV); MFN: 079

ru: atmosferna*f* radiacii*f*
en: atmospheric radiation
de: Atmosph.,renstrahlung(f); atmosph.,rische Strahlung(f)
fr: radiation(f) atmospherique
it: radiazione atmosferica

Atmosferaj precipitaĵoj

Difino: Akvo en likva (pluvo) aŭ solida (neĝo, hajlo) stato, falanta el nuboj aŭ rekte kondensiĝanta el aero (roso, prujno) sur teron kaj diversajn objektojn.

(fonto: 4g); MFN: 067

ru: atmosfernoje osadki
en: precipitations
de: Niederschl.,ge(m)
fr: precipitations(f)
it: precipitazioni atmosferiche

Atmosfera

Difino: Aera kovrilo de terglobo, ligita kun ĝi dank' al gravito. Laŭ pligrandiĝo de distanco de tersurfaco, ĝi fariĝas ĉiam pli maldensa. Oni diferencas en A. sekvajn tavolojn: troposfero (0-12 km de tersurfaco), stratosfero (12-50 km), supra atmosfera (50-20000km).

(fonto: 4g); MFN: 081

ru: atmosfera
en: atmosphere
de: Atmosph.,re(f)
fr: atmosphere(f)
it: atmosfera

Aŭtekologio

Difino: Fako de ekologio pri reagoj de organismoj al abiotaj faktoroj de medio.

(fonto: 4g); MFN: 068

ru: autŝkologii*f*
en: autecology
de: Autologie(f)
fr: autecologie(f)
it: autecologia

Aŭtoĥoroj

Difino: Plantoj, disvastiĝantaj sen helpo de eksteraj faktoroj (ekz. vento) per disjeto de semoj el la krevanta frukto aŭ per falado de la fruktoj kaj semoj nur pro propra pezo.

(fonto: 4g); MFN: 057
ru: avtohoroj
en: autochores; autochores plants
de: Autochoren(m)
fr: autochores(m); plantes(f) autochores
it: autocore

Aŭtoktonoj

Difino: Specioj, originantaj en tiu areo, kie ili nun vivas.
(fonto: 4g, PIV); MFN: 058
ru: avtohtony
en: autochthons
de: Autochthonen(m)
fr: autochtones(m)
it: autoctoni

Aŭtotrofo

Difino: Organismo, kapabla sintezi organikajn substancojn el la neorganikaj helpe de la suna (fotosinteza) aŭ kemia (ĥemosintezo) energio. En nutraĵĉenoj A. estas produktantoj.
(fonto: 4g); MFN: 052
ru: avtotrof
en: autotrophs
de: Autotroph(m)
fr: autotrophe(m)
it: organismo autotrofo

Balko

Difino: Seka aŭ kun provizoraj fluoj valetoj kun nekrutaj deklivoj kaj enkurbigita fundo, plene kovrita per herboj kaj arbustoj. Balkoj troviĝas plej ofte en stepaj regionoj. Estas malfrua disvolva stadio de ravinoj.
(fonto: 4g); MFN: 118
ru: balka (log)
en: balka; small flatbottom valley
de: Balka(f)
fr: balka(f)
it: balka

Barĥanoj

Difino: Sablaj montetoj aŭ montetaroj en dezertoj (havantaj planojn falĉilet-similajn).
(fonto:); MFN: 149
ru: barhany
en: barchans; barkhanes; crescentic dunes
de: Barchane(m)
fr: barchanes(m)
it: barcane

Baseno akvokolekta

Difino: Areo, de sur kiu akvo fluadas en certan akvuĵon (riveron, lagon, ktp.)
(fonto: 4g,PIV); MFN: 150
ru: bassejn vodosvornyj
en: catchment (drainage) area; watershed
de: Einzugsgebiet(n); Abflussgebiet(n); Niederschlagsgebiet(n)
fr: aire de drainage; bassin(m) hydrographique; bassin(m) versant;
bassin(m) hydrologique

it: bacino idrografico

Batialo

Difino: Ekologia oceana zono inter sublitoralo kaj abismo (profundecoj de 200 g~is 3000 m).

(fonto: 4g); MFN: 137

ru: batial'

en: bathyal; bathyal zone

de: bathyale Zone(f)

fr: region(f) bathyale

it: piattaforma continentale

Bazifiloj

Difino: Organismoj log~antaj sur alkalaj edafoj (pedoj).

(fonto: 4g); MFN: 117

ru: bazifily

en: basiphile plants; basiphilous plants

de: basiphile Pflanzen(f); basenliebende Pflanzen(f)

fr: plantes(f) basiphiles

it: piante basifile

Bento

Difino: Fundo de akvujo, enloĝanta far organismoj.

(fonto: 4g); MFN: 122

ru: bental'

en: benthic; benthonic

de: Benth(al)(n)

fr: domaine(m) bentique

it: benthos

Bentoso

Difino: Tuto de plantaj kaj animalaj organismoj loĝantaj sur fundo kaj en grundo de akvujoj (maroj, lagoj ktp.). Disdiviĝas je fitobentoso (plantoj) kaj zoobentoso (animaloj).

(fonto: 4g); MFN: 139

ru: bentos

en: benthos

de: Benthos(m)

fr: benthos(m)

it: benthos

Biocenozo

Difino: Tuto de la kunvivantaj organismoj (produktantoj, konsumantoj kaj reduktantoj), ligitaj al unu biotopo.

(fonto: PIV+Re); MFN: 144

ru: biocenz

en: biocoenose; biocoenosis

de: Lebensgemeinschaft(f); Bioz''nose(f)

fr: biocenose(f)

it: biocenosi

Biocido

Difino: 1. Kemiaĵo, kapabla ekstermi ĉiujn vivestaĵojn.

Difino: 2. Plena ekstremo de ĉio vivanta sur grandaj teritorioj.

(fonto: 4g); MFN: 131

ru: biocid
en: biocide
de: Biozid(m)
fr: biocide(f)
it: 1.biocia; 2.biocidio

Biogeocenologio

Difino: Scienco pri interrilatoj kaj interagoj de viva kaj malviva naturo en biogeocenozoj (ekosistemoj) kaj ilia planeda tuto - Biosfero.

(fonto: 4g); MFN: 123

ru: biogeocenologi*f*
en: biogeocoenology
de: Biogeoz'nologie(f)
fr: biogeocenologie(f)
it: biocenologia

Biogeocenozo

Difino: Relative memstara natura ekosistemo, okupanta homogenan (laŭ la naturaj kondiĉoj) areon.

(fonto: 4g); MFN: 114

ru: biogeocenz
en: biogeocoenosis
de: Biogeoz'nose(f)
fr: biogeocenose(f)
it: biogeocenosi

Biogeografio

Difino: Scienco pri leĝoj de distribuo sur terglobo de plantaj (fitogeografio) kaj plantaj (zoogeografio) taksonoj kaj biocenozoj.

(fonto: 4g,PIV); MFN: 140

ru: biogeografi*f*
en: biogeography
de: Biogeographie(f)
fr: biogeographie(f)
it: biogeografia

Biogeokemia ciklo

Difino: Rondmigrado de kemiaj substancoj kaj elementoj tra viva kaj senviva materio.

(fonto: PIV); MFN: 124

ru: biogeohimi`eskij cikl
en: biogeochemical cycle
de: biogeochemische Zyklus(m)
fr: cycle biogeochimique
it: ciclo biogeochimico

Biogeokemio

Difino: Branĉo de geokemio, esploranta geokemiajn procezojn en biosfero, en kiuj partoprenas organismoj.

(fonto: 4g+PIV); MFN: 113

ru: biokeohimi*f*
en: biogeochemistry
de: Biogeochemie(f)
fr: biogeochimie(f)
it: biogeochimica

Bioĥoro

Difino: Tuto de similaj biotopoj.

(fonto: 4g); MFN: 143

ru: biohor

en: biochore

de: Biochore(n)

fr: biochore(m)

it: biocoro

Biokemia konsumo de oksigeno

Difino: Kvanto de solvita oksigeno, konsumita dum biologiaj procezoj aŭ putro de organika substanco en akvo.

(fonto:); MFN: 151

ru: biohimi`eskoe potrevlenie kisloroda

en: biochemical oxygen demand

de:

fr: demand biochimique en oxygene

it: consumo biochimico di ossigeno

Biologia (vivaforma) spektro

Difino: Procenta enhavo de specioj, apartenantaj al diversaj vivaj formoj en certa flaŭro.

(fonto: 4g); MFN: 135

ru: biologi`eskij spektr

en: life-form spectrum

de: Lebensformenspektrum(n)

fr: spectre(m) biologique

it: spettro biologico

Biologia aktiveco de pedoj (edafoj)

Difino: Tuto de biologiaj procezoj en pedo (edafo). Pri B. oni juĝas laŭ intenso de peda (edafa) "spiro" (konsumo de oksigeno kaj elimino de CO₂), fermenta aktiveco ktp.

(fonto: 4g); MFN: 119

ru: biologi`eskaf aktivnost' po`v

en: biological activity of soils

de: biologische Bodenaktivit,.(f)

fr: activite(f) biologique de sol

it: attività biologica del suolo

Biologia enketado

Difino: Surloka detala esploro de kvantaj kaj kvalitaj trajtoj de faŭna (aŭ specia) distribuo.

(fonto:); MFN: 125

ru: bios'emka

en: biological survey

de:

fr: enqu^te biologique

it: censimente biologico

Biologia lukto

Difino: Uzado de rabaj kaj parazitaj organismoj por malplialtigi kvanton de "malutilaj" specioj.

(fonto: PIV); MFN: 120

ru: biologi`eskaf bor'ba

en: biological control
de:
fr: lutte biologique
it: lotta biologica

Biologia poluo (polucio)

Difino: 1. Penetro en ekologian (teknikan) sistemon de organismoj, nekarakteraj por g~i au~ kutime tie forestantaj.

Difino: 2. Disvastig~o de certaj biologie devenintaj substancoj tie, kie ili pli frue forestis (biotika poluo).

(fonto: (4g+Re), PIV); MFN: 136

ru: bilogi`eskoje zagr`znenie
en: biological pollution
de: biologische Verunreinigung(f)
fr: contamination(f) biologique
it: inquinamento biologico

Biologia produktiveco

Difino: Biomaso, produktata far populacio au~ asocio sur certa tereno (en certa spaco) dum certa tempo.

(fonto: (Re+Ja) + (4g)); MFN: 130

ru: bilogi`eskaja produktivnost'
en: biological productivity
de: biologische Productivitaet(f)
fr: productivite(f) biologique
it: produttivita biologica

Biologia purigado

Difino: Metodo (au~ etapo) de purigado (de kloakvoj, aero ...) helpe de (mikro)organismoj.

(fonto: PIV); MFN: 129

ru: bilogi`eskaja o`istka
en: biological treatment
de:
fr: epuration biologique
it: disinquinamento biologico; depurazione biologica

Biomaso

Difino: Kvanto de vivanta materio en unu difinita spaco kaj tempo.

(fonto: PIV); MFN: 133

ru: biomassa
en: biomasa
de: Biomasse(f)
fr: biomasse(f)
it: biomassa

Biomo

Difino: Granda planta kaj animala komunumo de certa geografia regiono au~ naturklimata zono (ekz. biomo de savano).

(fonto: Re); MFN: 134

ru: biom
en: biome
de: Biom(n)
fr: biome
it: bioma

Biosfera naturprotektejo

Difino: Rigore protektata, preskaŭ ne influata de ĉirkaŭaj antropogenaj landŝaftoj, natura areo, kie daŭras normaj sukcesiaj kaj evolujaj procezoj. En B.N. oni observadas influon de la Homo al la biosfero.

(fonto: 4g); MFN: 128

ru: biosfernyj zapovednik

en: biosphere rezerve

de: Naturschutzgebiet(n)

fr: reserve(f) de biosphere

it: riserva naturale

Biosfero

Difino: Sfero de la vivo. Sur la terглоbo konsistas el malsupra atmosfero, hidrosfero kaj supra litosfero, ligitaj inter si per migrado de substancoj, energio kaj vivestaoj.

(fonto: 4g); MFN: 127

ru: biosfera

en: biosphere

de: Biosph.,re(f)

fr: biosphere(f)

it: biosfera

Biota cirkulado

Difino: Cirkulado de substancoj, energio kaj informoj en ekosistemoj (de biogeocenozo ĝis biosfero) pro funkciado de organismoj. Produktantoj (aŭtotrofoj) kreas organikan substancon, konsumantoj transformas ĝin kaj utiligas, kaj reduktantoj transformas denove je neorganikaj substancoj, utileblaj por aŭtotrofoj.

(fonto: 4g); MFN: 141

ru: bioti`eskij krugoborot

en: biological cycle

de: biologischer Kreislauf(m)

fr: circulation(f) biologique

it:

Biota faktoro

Difino: Mediaj faktoroj, determinataj de la vivestaj~oj (ekz. ombro, simbiozo, ktp.).

(fonto: 4g); MFN: 147

ru: bioti`eskij faktor

en: biotic factors; biological factors

de: biotische Faktoren(m)

fr: facteurs(m) biotiques

it: fattore biotico

Bioto

Difino: 1. Historie evoluinta komunumo de vivestaoj en certa teritorio, izolita per ajnaj barieroj kontraŭ disvastiĝo.

Difino: 2. Tuto de vivestaoj de ajna teritorio (ekz. ŝtato, administra regiono ktp.)

(fonto: Re); MFN: 126

ru: biota

en: biota

de:

fr: biota

it: bioto

Biotopo

Difino: Vivmedio de biocenozo.

(fonto: PIV+4g); MFN: 152

ru: биотоп

en: biotope

de: Biotop(n)

fr: biotope(f)

it: biotopo

Bosko

Difino: Arbareto, kutime el foliarboj.

(fonto: 4g+PIV); MFN: 116

ru: ро́qa

en: grove

de: Hain(m)

fr: bosquet(m); bocage(m)

it: bosco; boschetto

Botaniko

Difino: La scienco pri la plantoj.

(fonto: PIV+4g); MFN: 132

ru: бoтани́ка

en: botany; phytology

de: Botanik(f)

fr: botanique(f)

it: botanica

Bufra zono

Difino: Teritorio ĉirkaŭ naturprotektejo (rezervejo), en kiu estas permesata nur ne danĝera por la rezervejo mastrumado.

(fonto: PIV); MFN: 145

ru: буферна́я зона; оhrannáя зона

en: buffer zone; protective zone

de:

fr: zone tampon; zone de protection

it: zona di protezione

Bufreco de edafo (pedo)

Difino: Kapablo de edafo (pedo) rezisti al ŝanĝo de ĝia acideco.

(fonto: PIV); MFN: 146

ru: буферно́сть по`vy

en: soil buffering

de:

fr: effet tampon

it: effetto tampone del suolo

Cenopopulacio

Difino: Tuto de organismoj de unu specio en cenozo.

(fonto:); MFN: 159

ru: це́нопопул`аци́я

en: cenopopulation

de:

fr:

it: cenopopolazione

Cenozo

Difino: Ajna biota komunumo (biocenozo, fitocenozo, zoocenozo k.s.).

(fonto: ReI); MFN: 160

ru: cenoz; soovqestvo

en: cenose; cenosis

de: Z'nose(f)

fr: cenose(f)

it: cenosi

Centro de origino

Difino: Loko, kie iu specio originis kaj de kie disvastiĝis.

(fonto: PIV+4g); MFN: 157

ru: centr obrazovani*f*; centr proishoxdeni*f*; centr rasprostraneni*f*

en: centre of origin; centre of propagation

de: Entstehungszentrum(n); Ursprungszentrum(n);
Verbreitungszentrum(n)

fr: centre(m) de dispersion; centre(m) de propagation

it: centro di provenienza

Cirkulado de akvo

Difino: Rondira senhalta moviĝo de akvo sur la Tero sub influo de suna radiado kaj gravito.

(fonto: 4g+ReJa+PIV); MFN: 153

ru: krugovorot vody

en: hydrological cycle

de: Kreislauf(m) des Wassers; Wasserkreislauf(m)

fr: cycle(m) hydrologique; circulation(f) d'eau

it: circolazione delle acque

Cirkulado de materio

Difino: Fenomeno, karakterizanta ĉiujn procezojn en geografia terkovrilo, ebliganta multfojecon de procezoj kaj altecon de ilia efektiveco.

(fonto: 4g); MFN: 154

ru: krugovorot veqestva

en: cycle of matter

de: Kreislauf(m) der Stoffe

fr: cycle(m) de la matiere

it: ciclo di materia

Ĉasaĵo

Difino: Besto, kiun oni ordinare ĉasas kaj manĝaĵo el ĝi.

(fonto: PIV); MFN: 181

ru: di'

en: game

de: Wild(n)

fr: gibier

it: preda

Ĉasrezervejo

Difino: Rezervejo, sur kies teritorio oni protektas unu aŭ kelkajn speciojn de ĉasbestoj por konservi kaj restarigi ilian kvanton.

(fonto: ReJa); MFN: 155

ru: ohotni`ij zakaznik
en: hunting reserve
de:
fr: reserve de chasse
it: riserva di caccia

Ĉiamverdaj plantoj

Difino: Plantoj, konservantaj foliaron dum tuta jaro (parto de folioj forfalas dum la alia denove aperas).

(fonto: /4g/); MFN: 329

ru: ve`nozelenye rasteni
en: evergreen plants
de: immergrne Pflanzen(f)
fr: plantes(f) a feuilles persistantes; plantes(f) sempervirentes
it: piante sempreverdi

Debrulejo

Difino: Difektitaj per fajro vegetaraj (plej ofte arbaraj) areoj.

(fonto: 4g+ReJa,PIV); MFN: 169

ru: gar'
en: burns
de: Brandfl,,che(f); Brandland(n)
fr: br-lis(m)
it: zona incendiata

Defenda arbar(forsta)strio

Difino: Arbara (forsta) strio, kultivata por protekti ion (agrojn de vento, erozio, ktp.).

(fonto:); MFN: 232

ru: lesozawitnaf polosa
en: shelter belt
de:
fr: brise-vent
it: zona di protezione

Defluakvujo

Difino: Akvujo, akumulanta defluon de iu akvosistemo.

(fonto:); MFN: 088

ru: vodo%om stoka
en: basin
de:
fr: bassin(m)
it: bacino di deflusso

Degenerado de edafoj (pedoj)

Difino: Laŭgrada perdo de edafa (peda) kvalito rezulte de naturaj kaŭzoj aŭ homa agado; dum D. malplialtiĝas enhavo de humo, detruigiĝas edafa (peda) strukturo kaj malplialtiĝas fekundeco).

(fonto: 4g+ReJa+PIV); MFN: 167

ru: degradaci`f po`v
en: soil degradation
de: Degradierung(f) des Bodens; Bodendegradierung(f)
fr: degradation(f) des sols
it: degenerazione dei suoli

Delto

Difino: Aluvia malalta insularo, formita de disbranĉiĝo de rivero ĉe ĝia enfluo en maron (lagon).
Formo de D. varias.

(fonto: PIV+4g); MFN: 168

ru: del'ta

en: delta

de: Delta(n); Deltamündung(f)

fr: delta

it: delta

Dezertigo

Difino: Fari dezerton el io, forigante la homojn kaj la terkultivadon.

(fonto: PIV); MFN: 178

ru: desertification

en:

de:

fr: desertification

it: desertificazione

Dezerto

Difino: Regiono (tipo de landŝafto, karakterizita per tre malabunda kreskaĵaro pro preskaŭ absoluta sekeco (Arida D.) aŭ malvarmo (Malvarma D.)

(fonto: PIV+4g); MFN: 161

ru: pustyn'f

en: desert

de: Wüste(f)

fr: desert(m)

it: deserto

Diadromaj fiŝoj

Difino: Fiŝoj, migrantaj por reproduktiĝo de maro en riverojn (anadromaj) aŭ de rivero en maron (katadromaj fiŝoj).

(fonto: 4g); MFN: 214

ru: prohodnye ryby

en: diadromous fish; migratory fishes

de: Wanderfische(m)

fr: poissons(m) diadromes; poissons(m) migrants

it: pesci diadromi

Difektita landŝafto

Difino: Antropogena landŝafto, aperinta rezulte de malbona mastrumado.

(fonto: ReJa); MFN: 176

ru: naruwen'nyj landwaft

en: derelict lands

de:

fr: paysage degrade

it: paesaggio degradato

Distrofa akvujo

Difino: Akvujo, malric~a je solvitaj nutraj elementoj kaj oksigeno, en kies akvo abundas humaj acidoj.

(fonto: 4g); MFN: 180

ru: distrofn'nyj vodo%om

en: dystrophic waters

de: dystropher Wasserkörper(m)
fr: eaux dystrophes
it: bacino distrofico

Dolĉakvo

Difino: Akvo kun havo de solvitaj saloj malpli ol 1 gramo en 1 litro.
(fonto: 4g); MFN: 094
ru: пресные воды
en: fresh water
de: Süßwasser(n)
fr: eau douce
it: acqua dolce

Dominantoj

Difino: 1. Specioj (individuoj), regantaj en biocenozo (grupo) pro la plej granda kvanto, maso, dimensio.
Difino: 2. Ĉefa karakterizaĵo, aperanta en la unua generacio de hibridoj, heredita el de nur unu el la generitoj.
(fonto: 1. ReJa kaj 2. PIV); MFN: 166
ru: доминанты
en: dominants
de: dominante natrlche Grenze(f)
fr: domaines
it: dominanti

Drenado

Difino: Plisekigi malsekan grundon per subteraj akvokondukiloj.
(fonto: PIV); MFN: 164
ru: осушение
en: soil drainage
de: Bodenentwässerung(f); Entwässerung(f)
fr: assèchement(m) du sol
it: drenaggio

Dujaraj plantoj

Difino: Plantoj, kies viva ciklo plenumiĝas dum du vegetaj sezonoj. Dum la unua ili disvolvas foliaron, dum la dua floras kaj formas fruktojn, post tio mortas.
(fonto: 4g); MFN: 254
ru: двuletние растениф
en: biennial plants
de: zweijährige Pflanzen(f); Biennen(f)
fr: plantes(f) bisannuelles
it: piante biennali

Dunoj

Difino: Diversformaj sablaj montetoj apud maroj, lagoj, riveroj ktp.. En dezertoj D. nomiĝas BARĤANOJ.
(fonto: 4g+PIV); MFN: 174
ru: дюны
en: dunes
de: Dünen(f)
fr: dunes(f)
it: dune

Dureco de akvo

Difino: Tuto de akvo-ecoj, kaŭzitaĵ de solvitaj magneziaj kaj kalciaj ideoj, plejparte de iliaj karbonatoj.

(fonto: 4g); MFN: 173

ru: x%ostkost' body

en: hardness of water

de: Wasserh,rtte, H,rtte des Wassers

fr: durete de l'eau

it: durezza dell'acqua

Edafa (peda) akvo

Difino: Diversforma akvo de edafo (pedo): solida, kristala, ligita, libera kaj vapora.

(fonto: 4g); MFN: 190

ru: po`vennaf voda

en: soil water

de: Bodenwasser(n)

fr: eau(f) dans le sol

it: acqua del suolo

Edafa (peda) faŭno

Difino: Tuto de animaloj, loĝantaj en edafo (pedo).

(fonto: 4g); MFN: 188

ru: po`vennaf fauna

en: soil fauna

de: Bodenfauna(f)

fr: faune(f) de sol

it: fauna edafica

Edafa (peda) mozaiko

Difino: Kombino sur unu teritorio de grandaj areoj de kontrastaj, geneze ne ligitaj edafoj (pedoj).

(fonto: 4g); MFN: 187

ru: po`vennaf mozaika

en: soil mosaic

de: Bodenmosaik(n)

fr: mosaque(f) de sols

it: mosaico edafico

Edafa (peda) profilo

Difino: Tuto de sinsekvaj stratomoj de surfaco ĝis patrino roko, konsistigantaj vertikalan sekcon de edafo (pedo).

(fonto: 4g+PIV); MFN: 196

ru: po`vennyj profil'

en: soil profile

de: Bodenprofil(n); Bodenschnitt(m)

fr: profil(m) du sol

it: profilo del suolo

Edafa vegetara formacio

Difino: Vegetara formacio, kies ekzisto en certa loko sekvas el edafa (peda) karaktero.

(fonto: 4g); MFN: 555

ru: edafi`eskaf rastitel'naf formacif

en: edaphic formation

de: edaphische Formation(f)

fr: formation(f) edaphique
it: formazione vegetale edafica

Edafa(peda) erozio

Difino: Detruo de supraj, la plej fekundaj stratumoj de edafo (pedo) per akvo aŭ vento. Ofta kaŭzo de E. estas neĝusta plugado aŭ irigacio.

(fonto: 4g); MFN: 006

ru: Шрози́ф по`vy; по`vennaf Шро́зия

en: soil erosion

de: Bodenerosion; Bodenabschwemmung; Bodenabtragung

fr: érosion du sol

it: erosione del suolo

Edafaj (pedaj) faktoroj

Difino: Ekologiaj faktoroj, determinataj per edafo(pedo)-ecoj: acideco, strukturo, nutraj elementoj ktp.

(fonto: ReJa); MFN: 554

ru: edafi`eskie faktory

en: edaphic factors

de:

fr: facteurs(m) edaphique

it: fattori edafici

Edafaj (pedaj) stratumoj

Difino: Relative homogenaj kaj paralelaj al tersurfaco tavoloj, apartiĝintaj dum edafo(pedo)genezo kaj estigantaj edafo(pedo)profilon.

(fonto: 4g); MFN: 195

ru: по`vennye gorizonty

en: soil horizons

de: Bodenhorizonte(m)

fr: horizons(m) du sol

it: orizzonti del suolo

Edafo (pedo)

Difino: Memstara natura objekto, aperinta rezulte de transformado de grundo (surfaca tavoloj de litosfero) per komuna influo de akvo, aero kaj vivestaĵoj. Ĝi havas fekundecon.

(fonto: 4g+ReI); MFN: 189

ru: по`ва

en: soil

de: Boden(m)

fr: sol(m)

it: suolo

Edafologio

Difino: Scienco pri edafoj (pedoj), ilia genezo, evoluo, ecoj, geografia disvastiĝo, maniero racie uzi kaj fekundigi.

(fonto: 4g); MFN: 556

ru: по`vovedenie

en: pedology; soil science

de: Bodenkunde(f); Bodenlehre(f); Pedologie(f)

fr: pédologie(f)

it: edafologia

Edafono

Difino: Tuto de organismoj loĝantaj en edafo (pedo).

(fonto: 4g); MFN: 552

ru: edafon

en: edaphon

de: Edaphon(n)

fr: edaphon(m)

it: edafono

Edifikatoroj

Difino: Plantaj specioj, determinantaj strukturon kaj vivkondiĉojn en la fitocenozo (ekz., arboj en arbaraj biocenozoj).

(fonto: 4g); MFN: 553

ru: edifikatory

en: edifiers; environment forming plants

de: Edifikatoren(m); umweltbildende Pflanzen(f)

fr: plantes(f) edificatrices

it: edificatori

Efemeraj organismoj

Difino: Mallonge vivantaj organismoj (dum horoj, semajnoj). Oftas en stepoj, duondezertoj, dezertoj.

(fonto: PIV+Re2+4g); MFN: 544

ru: efemery

en: ephemerals

de: Ephemerer(n)

fr: ephemeres(f)

it: efemeridi

Efemeroidaj organismoj

Difino: Multjaraj organismoj, aktivaj nur sezone. Oftas en stepoj kaj dezertoj.

(fonto: 4g+Re2); MFN: 545

ru: efemeroidy

en: ephemeroids

de: Ephemeroiden(m)

fr: ephemeroïdes(f)

it: efemeroidi

Ekocido

Difino: Intenca detruo de naturmedio kondukanta al biocido.

(fonto: 4g); MFN: 026

ru: Škocid

en: ecocide

de: TMkozid(n)

fr: ecocide

it: ecicidio

Ekologia amplitudo

Difino: Limoj de adaptebleco de specio aŭ komunumo al mediaj ŝanĝoj.

(fonto: 4g,PIV); MFN: 186

ru: Škologi`eskaf amplituda

en: ecological amplitude; ecological range

de: "kologische Amplitude(f)

fr: amplitude(f) ecoleque
it: amplitudine ecologica

Ekologia ekvilibro

Difino: Bilanco de naturaj procezoj, propraj al mediaj komponantoj, garantinta daŭran ekziston de ekosistemo aŭ ĝian sukcesian evoluon al klimakso.

(fonto: 4g); MFN: 023

ru: Škologi`eskoe ravnovesie; biologi`eskoe ravnovesie
en: ecological balance
de: "kologisches Gleichgewicht(n)
fr: equilibre(m) ecologique
it: equilibrio ecologico

Ekologia krizo

Difino: Streĉa stato de rilatoj inter homaro kaj naturo, karakterizata per nekonformeco de naturuzado al eblecoj de biosfero.

(fonto: ReJa); MFN: 020

ru: Škologi`eskij krizis
en: ecological crisis
de:
fr: crise ecologique
it: crisi ecologica

Ekologia niĉo

Difino: Loko de specio en la naturo, inkludanta ĝian spacan pozicion, funkciajn rolojn en cenozo kaj situacion rilate al abiotaj faktoroj. Loĝloko estas kvazaŭ "adreso" de organismo, E. N. - ĝia "profesio".

(fonto: /ReJa/); MFN: 415

ru: Škologi`eskaf niwa
en: ecological niche
de: "kologische Nische(f)
fr: niche(f) ecologique
it: nicchia ecologica

Ekologia optimumo

Difino: Grando de ekologia faktoro aŭ de ilia aro plej favora por ekzisto de la specio (komunumo).

(fonto: 4g); MFN: 021

ru: Škologi`eskij optimum
en: ecological optimum
de: "kologisches Optimum(n)
fr: optimum(m) ecologique
it: optimum ecologico

Ekologia serio

Difino: Dispozicio de specio(j) (fitocenozoj) depende de (mal)pliigo de ekologia faktoro.

(fonto: 4g); MFN: 022

ru: Škologi`eskij rfd
en: ecological series
de: "kologische Reihe(f)
fr: rang(m) ecologique; serie(f) ecologique
it: serie ecologica

Ekologia valento

Difino: Kapablo de specio loĝi en medio, karakterizata per plia aŭ malplia diverseco de ekologiaj faktoroj.

(fonto: 4g); MFN: 560

ru: ekologi`eska*f* valentnost'

en: ecological valence

de: "kologische Valenz(f)

fr: valence(f) ecologique

it: valenza ecologica

Ekologiaj faktoroj

Difino: Ĉiuj mediaj elementoj, determinantaj vivkondiĉojn de la organismoj.

(fonto: 4g); MFN: 561

ru: ekologi`eskie faktory

en: ecological factors

de: "kologische Faktoren(m); Umweltfaktoren(m); existenz-"kologische Faktoren(m)

fr: facteurs(m) ecologiques

it: fattori ecologici

Ekologio

Difino: Scienco pri rilatoj, reciproka influo inter vivantaj estaĵoj (plantoj, animaloj, fungoj, mikroboj) kaj ilia kutima medio.

(fonto: PIV+4g); MFN: 564

ru: ekologi*f*

en: ecology

de: TMkologie(f)

fr: ecologie(f)

it: ecologia

Ekologio de homo

Difino: Branĉo de ekologio pri rilatoj inter la homo kaj lia vivmedio.

(fonto:); MFN: 565

ru: ekologi*f* `eloveka

en: human ecology

de:

fr: ecologie humaine

it: ecologia umana

Ekosistemo

Difino: Tuteca aŭ-tonome funkcia sistema de vivestaĵoj kaj ilia vivmedio. Biosfero, biogocenozo, kosmoŝipo estas ekzemploj de diverampleksaj E.

(fonto: 4g); MFN: 566

ru: ekosistema

en: ecosystem

de: TMkosystem(n)

fr: ecocysteme(m)

it: ecosistema

Ekotipo

Difino: Genetika vario de specio, adaptita al certaj mediaj kondiĉoj, morfologie kaj fiziologie specifaj.

(fonto: Re2); MFN: 567

ru: ekotip
en: ecotype
de:
fr: ecotype
it: ecotipo

Ekspozicio

Difino: Kvanto de ia fizika aŭ kemia faktoro, ricevata de vivaj organismoj aŭ de ajna parto de naturmedio dum certa periodo.

(fonto:); MFN: 027

ru: Шkspozici*f*
en: exposure
de:
fr: exposition
it: esposizione

Ekumeno

Difino: Home loĝigita (uzata) parto de surfaco.

(fonto: 4g+PIV); MFN: 185

ru: Шjkumena; ojkumena
en: oecumene; ecumene
de: TMkumene(f)
fr: oecoumene(f)
it: ecumene

Elĉerpiĝo de edafo (pedo)

Difino: Malriĉiĝo de edafo (pedo) je nutraj elementoj pro malbona kultivado kaj longa plantado de plantoj ĉe nesufiĉa kvanto de sterkaĵoj.

(fonto: 4g); MFN: 199

ru: istoqenie po`vy
en: impoverishment of soil
de: Bodenersch"pfung(f)
fr: epuisement(m) du sol
it: esaurimento del suolo

Elĉerpiĝo de naturaj rimedoj

Difino: Malkonkordo inter rezervoj de la naturaj rimedfontoj aŭ maldanĝeraj normoj de ilia konsumado kun bezonoj de la socio aŭ subfoso de produktiveco kaj rekreiveco de la naturo per ĝia ekspluatado (troa hakado, ĉasado, paŝtado ktp.)

(fonto: 4g+Re2); MFN: 543

ru: istoxenie /is`ermanie/ prirodnyh resursov
en: depletion of natural resources
de: Depletion(f); Ercsch"pfung(f) der Naturschatze
fr: epuisement(m) des ressources naturelles
it: esaurimento delle risorse naturali

Elekta hakado

Difino: Hakado de apartaj maturaj arboj, kio garantias naturan restariĝon kaj konservon de arbara areo.

(fonto:); MFN: 192

ru: vyboro`nye rubki
en: selective cuttings
de:
fr: coupes selectives
it: potatura selettiva

Elekta kaptado

Difino: Kapto (ĉaso) de bestoj, kiuj kontentigas al certaj postuloj. Ekzemple, nur maturaj maskloj.

(fonto: Re2); MFN: 193

ru: vyboro`nyj otlov; vyboro`nyj otstrel

en: selective take

de:

fr: prelevement selectif

it: caccia selettiva

Endanĝerigita specio

Difino: Specio, ekzistanta sub minaco de forpaso, kies nombro da individuoj estas nesufiĉa por subteno de la populacio en la naturaj kondiĉoj. Bezonas severan protekton kaj ofte artefaritan reproduktadon.

(fonto: 4g+ReJa); MFN: 200

ru: is`eza-qij vid

en: endangered species

de: verschwindende Art(f)

fr: espece menacee

it: specie minacciata

Endemia specio

Difino: Specio kun limigita loĝareo kaj en aliaj lokoj ne trovebla.

(fonto: 4g); MFN: 012

ru: Ŝndemik

en: endemic forms; endemic

de: Endemiten(m); endemische Forme(f)

fr: form(f) endemique

it: specie endemica

Endozooĥoroj

Difino: Plantoj, kies semoj disvastiĝas per animaloj post trapaso de ilia intestaro.

(fonto: 4g); MFN: 013

ru: Ŝndozoochory

en: endozoochores; endozoochorous plants

de: Endozoochoren(m)

fr: endozoochores(m)

it: endosocore

Enkonduko

Difino: 1. Sukcesa radikig~o de fremda specio (dank' al homa agado) en novaj natur-kompleksoj.

Difino: 2. Intenca aŭ hazarda transporto de specio trans limoj de ĝia natura loĝareo (ankaŭ aklimatizado).

(fonto: 4g+PIV); MFN: 202

ru: introdukcij

en: introduction

de: Introduktion(f)

fr: introduction(f)

it: introduzione

Entomofagoj

Difino: Animaloj, vorantaj insektoj.
(fonto: 4g); MFN: 001
ru: Ŝntomofagi
en: entomophagous animals; entomophages
de: entomophagen
fr: animaux (m) entomophages
it: entomofagi

Entomohoroj

Difino: Plantoj, disvastiĝantaj helpe de insektoj.
(fonto: 4g); MFN: 003
ru: Ŝntomohory
en: entomochores; entomochorous plants
de: entomochoren(m)
fr: plantes(f) entomochores
it: entomocore

Epifitoj

Difino: Plantoj, kiuj kreskas sur aliaj plantoj, sed ne nutras sin per tiuj.
(fonto: PIV, 4g); MFN: 004
ru: Ŝpifity
en: epiphytes; epiphytic plants
de: Epiphyten(m)
fr: epiphytes(m)
it: epifite

Eroziitaj edafoj (pedoj)

Difino: Edafoj (pedoj), kies stratumoj estas parte aŭ plene forigitaj per akvo.
(fonto:); MFN: 183
ru: smytye po`vy
en: truncated soils
de:
fr: sol tronque
it: suoli erosi

Erozio

Difino: Sulkiga efiko de fluanta akvo, glacio aŭ vento al tersurfaco.
(fonto: PIV); MFN: 005
ru: Ŝrozi*f*
en: erosion
de: Erosion(f)
fr: erosion(f)
it: erosione

Estuaro

Difino: Larĝa profunda elfluejo de rivero, kie tajdoj kaj aliaj maraj fluoj malhelpas sedimentadon de aluvio.
(fonto: PIV+4g+ReJa); MFN: 007
ru: Ŝstuarij
en: estuary
de: Ŝstuar(n); Mündungstrichter(m)

fr: estuaire
it: estuario

Etaĝeco

Difino 1: Diversalta(-profunda) dislokiĝo de vivorganoj, kio ebligas konekziston de diversaj specioj en fitocenozo.

Difino 2: Sinsekva dislokiĝo de folioj sur tigo aŭ de branĉoj sur trunko. Laŭ etaĝeco poiome ŝanĝiĝas fiziologiaj trajtoj de folioj.

(fonto: 4g); MFN: 559

ru: *frusnost'*
en: layering; stratification
de: Schichtung(f)
fr: stratification(f)
it: stratificazione

Etaĝeco de landŝaftoj

Difino: Leĝkonforma diferenciĝo de montaraj landŝaftoj laŭ alteco.

(fonto: 4g); MFN: 573

ru: *frusnost' landŝaftov*
en: stratification of landscapes
de: Stockwerbau(m) der Landschaft
fr: stratification(f) des Paysages
it: stratificazione dei paesaggi

Etologio

Difino: Scienco pri moro, karaktero, konduto de vivestaĵoj.

(fonto: PIV+ReJa); MFN: 558

ru: *etologij*
en: ethology
de:
fr:
it: etologia

Etrestaĵa teknologio

Difino: Teknologio, ebliganta utiligi dum produktado plimulton de defalaĵoj.

(fonto:); MFN: 197

ru: *maloothodna f tehnologi f*
en: low-waste technology
de:
fr: technologie pen polluante
it: tecnologia di piccoli scarti

Eutrofitio

Difino: Rigardu "

(fonto:); MFN: 570

ru: *evtrofikacij*
en: eutrophication
de: Eutrophikation(f)
fr: eutrophication(f)
it: eutrofia

Eŭrifagoj

Difino: Ĉionmanĝaj (ĉionvoraj) animaloj.
(fonto: 4g); MFN: 568
ru: evrifagi
en: euryphagous animals
de: euryphage Tiere(n)
fr: animaux(m) euryphages
it:

Eŭritopaj organismoj

Difino: Organismoj kun vasta ekologia valento, loĝantaj en diversaj kondiĉoj.
(fonto: 4g); MFN: 547
ru: evribionty
en: eurytopic organisms; euryvalents
de: eurytopische Organismen(m); Euryvalenten(m)
fr: organismes(m) eurytopiques; organismes(m) euryvalentes
it: euribionti

Eŭtrofiaj plantoj

Difino: Plantoj, loĝantaj sur nutro-riĉaj edafoj (pedoj).
(fonto: ReJa); MFN: 546
ru: evtrofnye rasteni*f*
en: eutrophic plants; megatrophic plants
de: eutrophe Pflanzen(f)
fr: plantes(f) eutrophiques; plantes(f) megatrophiques
it: piante eutrofiche

Eŭtrofio

Difino: Pliigo de biologia produktiveco de akvujoj pro akumuliĝo de nutraj elementoj.
(fonto: ReJa+4g); MFN: 569
ru: evtrofikaci*f*; evtrofi*f*; evtrofirovani*e*
en: eutrophication; eutrophization
de:
fr: eutrophisation
it: eutrofia

Eŭtrofa lago

Difino: Akvujo riĉa je nutraj elementoj, kutime neprofunda, etdiafana, kun abunda planktono kaj bentoso. somere akvo ofte "floras".
(fonto: 4g); MFN: 571
ru: evtrofnoe ozero; evtrofnoe vodo%*o*m
en: eutrophic lake
de: eutropher See(m)
fr: lac(m) eutrophe
it: lago eutrofico

Faceo

Difino: 1. Partoj de biotopo, etdiferencaj laŭ vivkondiĉoj.
Difino: 2. Elementa morfologia unuo de landŝafto kun homogenaj kondiĉoj, inkludas unu aŭ kelkajn proksimajn biocenozojn.
Difino: 3. Teritorio kun similaj trajtoj de edafo(pedo)-genezo.
(fonto: 4g); MFN: 219

ru: faci*f*
en: facies; environment
de: Fazies(f)
fr: facies(m); aspect(m) de terrain
it: facies

Faŭno

Difino: La tuta animalaro de unu regiono, terspaco aŭ epoko.
(fonto: /PIV/); MFN: 351

ru: fauna
en: fauna
de: Fauna(f)
fr: faune(f)
it: fauna

Fekundeco de edafo (pedo)

Difino: Kapablo de edafo(pedo) produkti la rikolton.
(fonto: PIV+Re2); MFN: 233

ru: plodorodie po`vy pl*f*x
en: soil fertility
de: Bodenfruchtbarkeit(f)
fr: fertilite(f) du sol
it: fecondità del suolo

Fenologio

Difino: Scienco pri sezonaj ritmoj en evoluo de vivestaĵoj.
(fonto: 4g); MFN: 220

ru: fenologi*f*
en: phenology
de: Ph.,nologie(f)
fr: phenologie(f)
it: fenologia

Fermita cirklo

Difino: Senrestaĵa reuzado de materialoj dum produktada ciklo.
(fonto: Re2); MFN: 211

ru: zamknutyj cikl
en: recycling
de:
fr: recyclage
it: riciclaggio

Filtriĝo

Difino: Moviĝo de akvo (gaso) en poroza medio aŭ premo.
(fonto: 4g,PIV); MFN: 226

ru: filtraci*f*
en: persolation; seepage; filtration
de: Sickerung(f); Filtration(f)
fr: filtration(f)
it: filtrazione

Fitocenologio

Difino: Scienco pri disvastiĝo de plantaj komunumoj (fitocenozoj).
(fonto:); MFN: 228
ru: fitocenologi*f*; geobotanika
en: phytocoenology
de: Phytoz''nologie; Phytocoenologie; Pflanzensoziologie(f)
fr: sociologie(f) des plantes; phytocenologie(f)
it: fitocenologia

Fitocenozo

Difino: Tuto de plantoj en biocenozo.
(fonto: 4g); MFN: 227
ru: fitocenz
en: phytocenosis
de: Phytoz''nose(f)
fr: phytocenose(f)
it: fitocenosi

Fitogeografio

Difino: Scienco pri disvastiĝo de plantoj kaj plantaj komunumoj sur terglobo.
(fonto: 4g); MFN: 217
ru: fitogeografi*f*; geografi*f* rastenij; botani`eskaf geografi*f*
en: phytogeography
de: Pflanzengeographie(f); Phytogeographie(f); botanische Geographie(f); Geobotanik(f)
fr: phytogeographie(f); geographie(f) botanique
it: fitogeografia

Fiziologia sekeco

Difino: Stato de edafo (pedo): ĝia saleco, acideco, malalta temperaturo, anoksido ktp., kiam edafa(peda) akvo ne estas uzebla far plantaj radikoj.
(fonto: 4g); MFN: 225
ru: fiziologi`eskaf suhost'
en: physiological drought of soil
de: physiologische Bodentrockenheit(f)
fr: secheresse(f) physiologique du sol
it: aridità fisiologica

Flaŭro

Difino: La vegetaĵo de unu regiono, terspaco aŭ epoko.
(fonto: PIV); MFN: 218
ru: flora
en: flora
de: Flora(f)
fr: flore(f)
it: flora

Flega hakado

Difino: Plibonigo de konsisto kaj karaktero de arbaro per parta elhakado de malplivaloraj arboj.
(fonto: ReJa); MFN: 203
ru: rubki uhoda; rubki promexuto`nogo pol'zovani*f*

en: improvement thinning
de:
fr: coupe d'amélioration
it: potatura

"florado de akvo"

Difino: Amasa multobliĝo de fitoplanktoj (unuĉelaj algoj), aliiganta koloron de akvo. Verdalgoj kaŭzas la verdan, diatomeoj - la flav-brunan, ruĝalgoj - la ruĝan "akvokloradon".

(fonto: 4g+PIV+ReJa); MFN: 216

ru: "cvetenie vody"
en: water bloom
de: Wasserblüte(f)
fr: floraison(f) d'eau
it: fioritura delle acque

Flua reĝimo

Difino: Perioda ŝanĝo de forfluo en akvotorento.

(fonto:); MFN: 206

ru: режим стока
en: stream-flow regime
de:
fr: régime d'écoulement fluvial
it: regime di flusso

Flugvojo

Difino: Teritorio inter lokoj de nestado, vintrumo aŭ plumarŝanĝo, preterata de birdo dum migrado.

(fonto:); MFN: 210

ru: пролётный путь
en: flyway
de:
fr: voies de migration
it: via di migrazione

Formacio

Difino: Tuto de asocioj, similaj laŭ dominantoj kaj edifikatoraj specioj.

(fonto: ReJa, 4g); MFN: 229

ru: формация
en: formation
de: Formation(f)
fr: formation(f)
it: formazione

Formortado

Difino: Evolu malapero de organismoj pro naturaj kondiĉoj (natura selektado) aŭ pro homa influo (rekta aŭ oblikva).

(fonto: 4g); MFN: 235

ru: вымирание
en: extinction
de: Aussterben(n)
fr: extinction(f); disparition(f)
it: estinzione

Formortanta specio

Difino: Specio, malaperanta pro naturaj kau~zoj au~ pro homa agado. Formortantaj specioj estas registrataj en la "Ruĝa libro" kaj PROTEKTATAJ.

(fonto: 4g,PIV); MFN: 236

ru: vymira~qij vid

en: vanishing species

de:

fr: espece en voie de disparition

it: specie in via di estinzione

Forsto

Difino: 1. Metode flegata arbaro

Difino: 2. Arbaro, konsumata por ricevi lignon.

Oni povas rekomendi la terminon nur por tiuj du signifoj, lasante al planta komunumo terminon arbaro.

(fonto: PIV); MFN: 213

ru: promywlennyj les

en: timber forest

de:

fr: for^(f) d'exploitation

it: bosco

Forstoprotekto

Difino: Agoj por protekti arbarojn (forstojn) de incendioj, malsanoj kaj malhelpantoj.

(fonto: ReJa); MFN: 231

ru: lesozaqtita

en: forest protection

de:

fr: protection des for^ts

it: protezione del bosco

Fotoperiodeco

Difino: Bezono de organismoj en alterno de lumo kaj mallumo.

(fonto: ReJa); MFN: 230

ru: fotoperiodizm

en: photoperiodism

de:

fr:

it: fotoperiodismo

Fotosinteze aktiva radiado (FAR)

Difino: Parto de suna radiado uzebla en fotosintezo.

(fonto:); MFN: 222

ru: fotosinteti`eski aktivna f radiaci f

en: photosynthetic active radiation

de:

fr:

it: radiazione fotoattiva

Fotosintezo

Difino: Sintezo de organikaj substancoj (far klorofilaj plantoj kaj mikroorganismoj) helpe de luma energio.

(fonto: PIV+4g+Re2); MFN: 221

ru: fotosintez
en: photosynthesis
de: Photosynthese(f)
fr: photosynthese(f)
it: fotosintesi

Freatofitoj

Difino: Plantoj, konstante ligitaj per radikoj kun grundaj akvoj. Tipo de kserofitoj ofta en aridaj regionoj.

(fonto: 4g); MFN: 223

ru: freatofity
en: phreatophytes
de: Phreatophyten(m)
fr: phreatophytes(m)
it: freatofite

Fremda specio

Difino: Specio fremda por la komunumo.

(fonto: 4g); MFN: 208

ru: `uxdyj vid; `uxerodnyj vid
en: alien species
de: gesellschaftsfremde Art(f)
fr: espece(f) etrangere; espece(f) allogenique
it: specie estranea

Frostorezisto

Difino: Kapablo de organismoj (materialoj) elteni malaltajn temperaturojn.

(fonto: /ReJa/); MFN: 379

ru: morozoustoj `ivost'; morozostojkost'
en: frost resistance
de: Frostresistenz(f); Frosth,,rte(f)
fr: resistance(f) au froid
it: resistenza al gelo

Gazonaĵo

Difino: La plej supra, havanta lignecon, tavolo de edafo (pedo), dense plektita per plantaj subteraj organoj (radikoj k.s.).

(fonto: /4g/); MFN: 357

ru: dernina
en: sod
de: Rasen(m)
fr: gazon(m)
it: prato

Geobotaniko

Difino: Scienco pri fitocenosoj (plantaraj komunumoj).

(fonto: 4g); MFN: 170

ru: geobotanika; fitocenologif

en: geobotany; phytocoenology; phytosociology
de: Geobotanik(f); Phytoz'nologie(f); Phytocoenologie(f);
Pfalzensoziologie(f)
fr: geobotanique(f); sociologie(f) vegetale; phytocenologie(f)
it: geobotanica; fitocenologia

Geografia zono

Difino: La plej granda latituda disdivido de geografia terkovraĵo.
(fonto: 4g); MFN: 272
ru: geografi`eskij pojs
en: geographical belt; geographical zone
de: geographische Zone(f)
fr: zone(f) geographique
it: zona geografica

Geomagnetismo

Difino: Magneta kampo de la Tero kaj doktrino pri ĝi.
(fonto: 4g,PIV); MFN: 237
ru: geomagnetizm; zemnoj magnetizm
en: terrestrial magnetism; earth's magnetism
de: Erdmagnetismus(m)
fr: magnetisme(m) terrestre
it: geomagnetismo

Geosferoj

Difino: Koncentraj kontinuaj kaj interrompittaj tavoloj, mformantaj la Terglobon; altaj G. konsistas el gasoj (atmosfero), la malaltaj - el solidaĵoj (litosfero) kaj akvo (hidrosfero).
(fonto: 4g+ReJa); MFN: 238
ru: geosfery
en: geospheres
de: Geosph,,ren(f)
fr: geospheres(f)
it: geosfere

Glacio subtera (grunda)

Difino: Glacio, troviĝanta en supraj partoj de terkrusto, kutime en regionoj de konstante frosta grundo.
(fonto: 4g); MFN: 239
ru: podzemnye l'dy
en: ground ice
de: Gruneis(n)
fr: glace(f) souterraine
it: ghiaccio sotterraneo

Glikofitoj

Difino: Plantoj, netolerecaj al salmedio (edafapeda, akva) kontraŭe al halofitoj.
(fonto:); MFN: 245
ru: glikofity
en: glycophytes
de:
fr: glycophytes(m)
it: glicofite

Grundakva stratumo (tavolo)

Difino: Pli malpli hidrologie homogenaj akvopenetreblaj roktavoloj, kies poroj, fendoj kaj kavernoj estas plenaj je akvo.

(fonto: 4g); MFN: 104

ru: vodonosnyĝ gorozont; vodonosnyĝ plast

en: aquifer

de: Grundwasserhorizont(m); Grunwasserstock(m);

Aquifer(m)5Grundwasserleiter(m)

fr: nappe(f) d'eau souterraine; nappe(f) aduifere

it: acquifero

Grunda akvo

Difino: Subteraj nepremitaj akvoj de la plej supra akvohavanta tavolo.

(fonto: 4g); MFN: 244

ru: gruntovye vody

en: unconfined ground water

de: freis Grundwasser(n); ungespanntes Grundwasser(n)

fr: eau(f) libre

it: acque libere

Grundakva nivelo

Difino: Supra nivelo de grundakvoj.

(fonto:); MFN: 242

ru: uroven' gruntovyh vod

en: water table

de:

fr: plan d'eau

it: livello dell'acqua

Grundo

Difino: Komuna nomo de rokspecoj, kuŝantaj proksime al tersurfaco (ankaŭ fundo de akvujoj) kaj estantaj bazo por konstruo, starigo de io, materialo por origino de edafoj (pedoj).

(fonto: 4g+Re2+PIV); MFN: 243

ru: grunt

en: ground

de: Grund(m)

fr: terrain(m)

it: terreno

Hakada ciklo

Difino: Planita periodo inter hakado.

(fonto:); MFN: 041

ru: oborot ruvki

en: felling cycle

de:

fr: suite de coupes

it: ciclo di potatura

Hakejo

Difino: Parto de arbaro (forsto), planata por hakado aŭ jam elhakita.

(fonto: ReJa); MFN: 251

ru: lesoseka

en: felling area
de:
fr: coupe
it: taglio

Halofitoj

Difino: Saltolerecaj plantoj en salstepoj kaj saldezertoj.
(fonto: 4g+ReI+PIV); MFN: 271
ru: galofity
en: halophytes; halophytic plants
de: Halophyten(m); Salzpflanzen(f)
fr: halophytes(m)
it: alofite

Hazarda specio

Difino: Rara aŭ hazarda en la fitocenozo kaj fremda por ĝi specio.
(fonto: 4g); MFN: 247
ru: slu`ajnyj vid
en: accidental species; occasional species
de: zuf,llige Art(f)
fr: plante(f) occasionnelle; plante(f) accidentelle; espece(f)
accidentelle; plante(f) etrangere
it: specie accidentale

Hejmigo

Difino: Kutimigo al kunvivado kun homoj ĉefe por mastrumaj celoj.
(fonto: PIV+4g); MFN: 250
ru: odomawnivanie; domestikacij
en: domestication
de: Domestikation(f)
fr: domestication(f)
it: domesticazione

Herbaro

Difino: Tuto da herboj, escepte graminuoj (gresojn), kareksojn kaj fagacojn.
(fonto: 4g); MFN: 278
ru: raznotrav'e
en: herbs; forbs
de: Kr.,uter(n)
fr: herbes(f) diverses
it: erbe

Herbejo

Difino: Tipo de herba mezofila vegetaĵaro kaj ilia loĝloko, kutime uzata kiel sovaĝa aŭ kulturata paŝtejo.
(fonto: /4g+Re2+PIV/); MFN: 353
ru: lug
en: meadow
de: Wiese(f)
fr: prairie(f)
it: prato

Herboplantoj

Difino: Viva formo de plantoj, ordinare semplanto, kiu ne formas lignecajn, vintrezistajn ŝosojn same kiel arboj kaj arbustoj, sed kiu estas plimalpli mola kaj sukoplana kaj kies aeraj partoj ĉiujare forvelkas (ekz. tritiko, plantago).

(fonto: PIV+4g); MFN: 019

ru: travfnistyе rasteni *f*; travy

en: herbaceous plants

de: krautige Pflanzen(*f*)

fr: plantes(*f*) herbacees

it: erbe; piante erbacee

Herbovoraj animaloj

Difino: Animaloj, nutrantaj sin ordinare per herboj.

(fonto: PIV, 4g); MFN: 018

ru: travofdniye xivotinye

en: herbivorous animals; herbivores

de: grasfressende Tiere(*n*)

fr: animaux(*m*) herbivores; herbivores(*m*)

it: animali erbivori

Heterotermikaj animaloj

Difino: Animaloj kapablaj en diversaj kondiĉoj havi diversajn korpajn temperaturojn: konstantan - en aktiva stato kaj nekonstantan - dum dormado aŭ rigidiĝo.

(fonto: ReJa); MFN: 269

ru: geterotermnye xivotinye

en: heterothermal animals

de:

fr: animaux heterotherm

it: animali eterotermici

Heterotrofa organismo

Difino: Organismo, nutriĝanta el organika materialo kreita far aŭtotrofa organismo. En nutraĵĉenoj heterotrofoj estas konsumantoj kaj reduktantoj (animaloj, plej multo da bakterioj, fungoj).

(fonto: 4g+PIV); MFN: 270

ru: geterotrof

en: heterotrophic organisms

de: heterotrophe Organismen(*m*)

fr: organismes(*m*) heterotrophes

it: organismo eterotrofa

Hidatofitoj

Difino: Akvaj plantoj, kiuj estas plene aŭ preskaŭ plene kreskantaj en akvo.

(fonto: 4g); MFN: 268

ru: gidatofity

en: hydatophytes

de: Hydatophyten(*m*)

fr: hydatophytes(*m*)

it: idatofite

Hidrobiologio

Difino: Scienca branĉo esploranta vivon en akvoj.

(fonto: ReJa+4g); MFN: 273

ru: gidrobiologi*f*
en: hydrobiology
de: Hydrobiologie(f)
fr: hydrobiologie(f)
it: idrobiologia

Hidrobiontoj

Difino: Organismoj, loĝantaj en akva medio.
(fonto: ReJa+4g); MFN: 274
ru: gidrobionty
en: hydrobiontes
de: Hydrobionten(m)
fr: hydrobiontes(m)
it: idriobionti

Hidrofitoj

Difino: Plantoj, kreskantaj en akva medio kaj enakvigataj nur per siaj malsupraj partoj (ekzemple, kano, rizo ..).
(fonto: ReJa+4g); MFN: 262
ru: gidrofity
en: hydrophytes
de: Hydrophyten(m)
fr: hydrophytes(m)
it: idrofite

Hidroĥoroj

Difino: Plantoj aŭ fungoj, kies semoj, sporoj ktp. Disvastiĝas pere de akvo.
(fonto: ReJa+4g); MFN: 257
ru: gidrohory
en: hydrochores; hydrochorous plants
de: Hydrochoren(m)
fr: hydrochores(m)
it: idrocore

Hidrosfero

Difino: Tuto de ĉiuj akvoj de terĝlobo (subteraj, edafaj/ pedaj, surteraj, kontinentaj, oceanaj kaj atmosferaj). Kiel aparta tera sfero estas konsiderataj nur akvoj sur tersurfaco (kontinenta kaj oceana).
(fonto: /ReJa+4g/); MFN: 355
ru: gidrosfera
en: hydrosphere
de: Hydrosph,,re(f); Wasserh lle(f)
fr: hydrosphere(f)
it: idrosfera

Hidroteknikaj instalaĵoj

Difino: Diversaj teknikaj objektoj, konstruitaj por uzado de akvaj provizoj aŭ pr reguli forfluan.
(fonto:); MFN: 261
ru: gidrotehni`eskie sooruxeni*f*
en: water works
de:
fr: ouvrages hydrauliques
it: opere idrauliche

Higrofiloj

Difino: Surteraj organismoj, preferantaj humidan medion. Higrofilaj plantoj nomiĝas hidrofitoj.
(fonto: ReJa+4g); MFN: 267

ru: гигрофилы
en: hygrophils
de: Hygrophylen(m)
fr: hygrophiles(m)
it: igrofile

Hipoksio

Difino: Nesufiĉa kvanto de oksigeno en iu medio (edafo, akvo).
(fonto:); MFN: 258

ru: гипоксия
en: hypoxia
de:
fr: hypoxie
it: ipossia

Homeostazo

Difino: Stato de interna dinamika ekvilibro de la natura sistemo (ĉelo, organismo, ekosistemo..), subtenata per konstanta renovigo de ĝiaj strukturoj kaj memreguliĝo de ĉiuj ĝiaj ĉenoj.
(fonto: ReJa); MFN: 265

ru: гомеостаз(ис)
en: homeostasis
de: Hom"ostasis(f)
fr: homeostas(is) (f)
it: omeostasi

Homojohidraj plantoj

Difino: Plantoj, kapablaj reguli sian akvan metabolon kaj en sekaj periodoj konservi en siaj histoj sufiĉan kvanton da akvo.

(fonto:); MFN: 266

ru: гомеогидровые растения; гомеогидровые растения
en: homoiohydrous plants
de:
fr:
it: piante omoidrache

Homojtermikaj bestoj

Difino: Organismoj (mamuloj kaj birdoj), kapablaj reguli sian korpan temperaturon sendepende de la media temperaturo.

(fonto: Re2); MFN: 259

ru: гомеотермные животные; гомеотермные животные; теплокровные животные
en: homoiothermal animals
de:
fr:
it: animali a sangue caldo

Humaj acidoj

Difino: Malhelaj amorfaj organikaj komplikaj acidoj sen konstanta kemia strukturo. Nepra parto de humo.

(fonto: 4g); MFN: 255

ru: guminovne kisloty
en: humid acids
de: Humins,,uren(f)
fr: acides(m) humiques
it: acidi humici

Humeco

Difino: Grado de humigado de organikaj restaĵoj en pedoj (edaĵoj), akvo.
(fonto: Re2); MFN: 263
ru: gumidnost'
en: humifiedness
de:
fr:
it: grado di humus

Humideco

Difino: Superflua akvohavo (ekzemple, humidaklimato, kiam jara sumo de atmosferaj precipitaĵoj superas akvokvanton, kiu elvaporigis kaj filtriĝis en grundon).
(fonto: Re2+4g); MFN: 264
ru: gumidnost'
en: humidness; wetness
de:
fr:
it: umidità

Humideco de aero

Difino: Enhavo de akva vaporo en aero, karakterizata per absoluta H., relativa H., defcito de H., elasteco de akva vaporo, rosa punkto.
(fonto: 4g); MFN: 275
ru: vlaxnost' vozduha
en: air humidity; atmospheric humidity
de: Luftfeuchtigkeit(f)
fr: humidite(f) de l'air; humidite(f) atmosferique
it: umidità dell'aria

Humideco de edafo (pedo)

Difino: Enhavo de akvo (pedo) en solida, likva kaj vapora stato. Estas determinata en procentoj rilate al seka edaĵa maso aŭ volumeno.
(fonto: 4g); MFN: 276
ru: vlaxnost' po`vy
en: moisture content of soil
de: Feuchtigkeitsgehalt(m) des Bodens
fr: etat(m) hygrometrique du sol
it: umidità del suolo

Humigado

Difino: Transformiĝo de organismaj restaĵoj dum biokemiaj reakcioj kun malalta enhavo de oksigeno en humajn substancojn, plejparte - humajn acidojn.
(fonto: ReJa+4g); MFN: 256
ru: gumifikacij
en: humification
de: Humifikation(f); Humusbildung(f)
fr: humification(f)
it: umificazione

Humo

Difino: Organika substanco de edafo (pedo), konsistanta el pli-malpli malkomponiĝintaj organikaj restaĵoj.

(fonto: 4g+PIV); MFN: 253

ru: gumus; pereĝnoj

en: humus

de: Humus(m)

fr: humus(m)

it: humus

Ĥemosintezo

Difino: Sintezo de organikaĵoj far mikroorganismoj kaj oksida energio el H₂S, NH₃ kaj kelkaj aliaj substancoj.

(fonto: ReJa); MFN: 224

ru: hemosintez

en: chemosynthesis

de:

fr:

it: chemosintesi

Ĥorologio

Difino: Branĉo de biogeografio pri spaca distribuo de organismoj kaj iliaj komunumoj.

(fonto: ReJa); MFN: 215

ru: horologi*f*

en: chorology

de: Chorologie(f)

fr: horologie(f)

it: corologia

Indik-plantoj

Difino: Plantaj specioj, karakteraj por certaj edafaj (pedaj), geologiaj, klimataj kaj aliaj kondiĉoj, kio ebligas juĝi laŭ ilia kresko pri la mediaj kondiĉoj sen detalaj esploroj.

(fonto: 4g+PIV); MFN: 201

ru: indikatornye rastelni*f*; indikatory

en: indicator plants

de: Indikator(m); Zeiger(m); Anzeiger(m)

fr: plantes(f) indicatrices

it: indicatori

Indikatoraj plantoj

Difino: Plantaj specioj tiom dense ligitaj al certaj ekologiaj kondiĉoj, ke ili ebligas laŭ sia stato juĝi pri la medio.

(fonto: 4g+ReJa); MFN: 279

ru: rasteni*f* indikatory

en: indicator plants

de: Zeigerpflanzen(f); Indikatorpflanzen(f)

fr: plantes(f) indicatrices

it: piante indicatrici

Intenseco de restariĝo

Difino: Tempo, dum kiu juna generacio restarigas certan aĝan aŭ ampleksecan grupon de populacio.
(fonto:); MFN: 284
ru: vospoln'femost'
en: recruitment rate
de:
fr: taux de recrutement
it: tasso di ripristino

Inundo

Difino: Kovro per nenormala superfluo da akvo.
(fonto: PIV); MFN: 285
ru: navodnenie
en: flood
de: ŝberschwemmung(f); Hochwasser(n)
fr: inundation
it: inondazione

Inverseblaj naturmediaj ŝanĝoj

Difino: La ŝanĝo en naturmedio, kompensebla dum naturaj renovigaj procezoj.
(fonto: 4g); MFN: 562
ru: obratimoe izmenenie sredy
en: reversible environmental change
de: umkehrbare Umweltver.,nderung(f)
fr: changement(m) reparable
it: mutamenti ambientali reversibili

Irigacio

Difino: Alkonduko de akvo per tuboj, kanaloj ktp., sur la supraĵon de tro seka grundo.
(fonto: PIV, 4g); MFN: 281
ru: irrigacif; orowenie
en: irrigation
de: Bew.,sserung(f); Irrigation(f)
fr: irrigation(f)
it: irrigazione

Kalcifiloj

Difino: Plantoj, loĝantaj sur alkalaj edaĵoj (pedoj), riĉaj je kalcio - kalkoŝtono, kreto ktp.
(fonto: /4g); MFN: 313
ru: kal'cefily
en: calcicoles
de: kalziphile Pflanzen(f); Kalkpflanzen(f)
fr: plantes(f) calciphilles
it: calcifite

Kalcifoboj

Difino: Plantoj, evitantaj karbonatajn edaĵojn (pedojn) kaj akvojn (ekzemple, plantoj de sfagnaj marĉoj).
(fonto: /4g); MFN: 314
ru: kal'cefobi
en: calciphobes; calcifuges
de: kalkfliehende Pflanzen(f)

fr: plantes(f) calcifuges
it: calcifobe

Kalkulhakejo

Difino: Kvoto de ĉiujara hakado en arbaro, kalkulita el intenseco de arbara restariĝo kaj esprimita per volumeno de ligno aŭ areo de hakejo.

(fonto:); MFN: 309
ru: ras`etna*f* lesoseka
en: calculated felling rate
de:
fr: taux d'exploitation calcule
it: tasso di potatura

Kampara landŝafto

Difino: Landŝafto kun kultivado de la tero (kontraste al la urba landŝafto).

(fonto: /PIV/); MFN: 311
ru: sel'skij landwaft
en: rural landscape
de:
fr: paysage rural
it: paesaggio di campagna

Kapacito de paŝtejo

Difino: Nombro de hejmaj aŭ sovaĝaj herbomanĝaj animaloj, povantaj sin nutri dum monato sur iu paŝtejo aŭ ĝia area unuo.

(fonto: Re2); MFN: 287
ru: %mkost' pastvika
en: grazing capacity
de:
fr: capacite de charge
it: capacit... di pascolo

Karnovoreco

Difino: Sin nutrado per vivaj animaloj.

(fonto: ReJa); MFN: 293
ru: hiqni`estvo
en: predation; carnivorism
de:
fr: predation
it: carnivorismo

Karsto

Difino: Surfaca formo de (veter)-malkomponiĝinta roko (kalkoŝtono, dolomito, gipso, roksalo) kaj respektivaj procezoj.

(fonto: /PIV+4g/); MFN: 315
ru: karst
en: karst; karst phenomena
de: Karst(m); Karsterscheinungen(f)
fr: karst(m); phenomenes(m) karstiques
it: carso

Kaŝejo

Difino: Loko, en kiu animaloj sin kaŝas de malfavoraj faktoroj aŭ de malamikoj.
(fonto:); MFN: 290
ru: ukrytie
en: cover
de:
fr: couvert
it: nascondiglio

Katadromaj fiŝoj

Difino: Fiŝoj, migrantaj el riveroj en maron por reproduktiĝi en dolĉa akvo.
(fonto:); MFN: 291
ru: katadromnye ryby
en: catadrous fish
de:
fr: poissons catadromes
it: pesci catadromici

Katastro

Difino: Sistemo de donitaĵoj pri objektoj kaj fenomenoj (ofte kun sociekonomia takso), faradata de tempo al tempo aŭ renovigata konstante (K.: tera, akva, forsta, ĉasa k.a.)
(fonto: /4g/, PIV); MFN: 312
ru: kadastr
en: cadastre
de: Kadaster(m)
fr: cadastre(m)
it: catasto

Kemia lukto

Difino: Apliko de pesticidoj kontraŭ "malutilaj" organismoj.
(fonto: ReJa); MFN: 297
ru: himi eskaf bor'ba
en: chemical control
de:
fr: lutte chimique
it: lotta chimica

Klimakso

Difino: Fina etapo de sukcesio, kiam biocenozo atingas relative ekvilibrantan staton al ĉirkaŭa medio.
(fonto: /4g/, PIV); MFN: 317
ru: klimaks
en: climax; plant climax; plant communiti; climactic
de: Klimax(f); Vegetationsklimax(f); Klimaxpflanzengesellschaft(f)
fr: climax(m) vegetal; groupement(m) climactique
it: climax

Klimato

Difino: Tuto de la multjaraj veteraj kondiĉoj en unu regiono, rigardataj el la vidpunkto de la tie vivantaj estaĵoj kaj precipe de la homo.
(fonto: PIV, 4g); MFN: 295
ru: klimat
en: climate

de: Klima(n)
fr: climat(m)
it: clima

Kloakakvo

Difino: Akvo, malpurigata pro hejma, industria, agrikultura uzado aŭ pluva tralavo de loĝlokoj.
(fonto: 4g); MFN: 303
ru: sto`nye vody; neo`iqennye vody
en: sewage water; waste water
de: Abflusswasser(n)
fr: eaux(f) d'egout; eaux(f) usees
it: acqua di rifiuto

Komensaleco

Difino: Speco de simbiozo, kiam unu el la organismoj ĉerpas utilon de kunvivo kun la alia.
(fonto: 4g); MFN: 296
ru: kommensalizm
en: commensalism
de: Kommensalismus(m)
fr: commensalisme(m)
it: commensalità

Konkurencio

Difino: Peno de organismo (ilia grupo: populacio, komunumo...) superi alian, kiu havas la saman celon (loĝloko, nutraĵo,...). K. estas unu el formoj de lukto por vivo. K. povas esti enspecia, interspecia, rekta, oblikva, grupa ktp.
(fonto: /PIV+4g+ReJa/); MFN: 320
ru: konkurencij
en: competition
de: Wettbewerb(n); Konkurrenz(f)
fr: competition(f)
it: concorrenza

Konsorcio

Difino: Tuto de diversaj organismoj, proksime ligitaj inter si kaj dependantaj de la centra membro aŭ kerno komunumo (en individua k. la kerno estas unu individuo, en populacia k. - populacio aŭ specio entute, en sinuzia k. - grupo de similaj specioj). La centran membron reprezentas kutime edifikatoro.
(fonto: /ReJa/, PIV); MFN: 319
ru:
en: consortium
de:
fr:
it: consorzio

Konstanta specio

Difino: Trovigĝas en ĉiuj aŭ preskaŭ ĉiuj (pli ol 90 Difinoj) plantaj komunumoj, apartenantaj al certa asocio.
(fonto: /4g/); MFN: 321
ru: konstantyj vid
en: constant species
de: stete Art(f)
fr: espece(f) constante
it: specie costante

Konstante frosta grundo

Difino: Supraj tertavoloj, dum multaj jaroj konservantaj negativajn temperaturojn kaj kutime cementitaj per glaciigita akvo. K. estas disvastigita en arkta deserta, tundra kaj tajga zonoj.

(fonto: /Re2+4g/); MFN: 328

ru: ве`на́я мерзлота

en: permafrost

de: Permafrost(m); Bodenfrost(m); ewige Gefrorlis(f)

fr: pergélisol(m)

it: permafrost

Konsumantoj

Difino: Organismoj, sin nutrantaj per organika substanco (animaloj, parto de mirkoorganismoj, parazitaj kaj saprofitaj plantoj) Heterotrofo, sed en alia klasigo: au~totrofo-heterotrofo, produktanto-konsumanto-reduktanto.

(fonto: /4g+ReJa+PIV/); MFN: 318

ru: консументи

en: consumers

de: Konsumenten(m)

fr: consommateurs(m)

it: consumatori

Koprofagiaj animaloj

Difino: Animaloj - mang~antoj de ekskremento.

(fonto: /4g+PIV/); MFN: 332

ru: копрофаги

en: coprophagous animals

de: Koprophagen(m)

fr: animaux(m) coprophages

it: animali coprofagici

Kopso

Difino: Tuto de arbustoj kaj arboj en arbara cenozo, kreskantaj sub arbo-kronaro.

(fonto: /4g/, PIV); MFN: 322

ru: подлесок

en: undergrowth; underwood

de: Unterwuchs(m); Unterholz(n)

fr: sous-bois(m)

it: bosco ceduo; sottobosco

Kosma radiado

Difino: Fluo de altenergiaj eroj, alirantaj la Teron el universo (primara radiado) kune kun sekundara radiado, aperinta dum kunpuŝiĝo de la eroj kun atomaj nukleoj de atmosferaj gasoj.

(fonto: /4g/, PIV); MFN: 369

ru: косми`еское излу`ение

en: cosmic radiation

de: kosmische Strahlung(f)

fr: rayonnement(m) cosmique

it: radiazione cosmica

Kosmopolitoj

Difino: Specioj au~ ajnaj taksonoj, disvastig~intaj sur
(preskau~) c~iuj kontinentoj (kontrau~e al endemiaj specioj).
(fonto: 4g+ReJa, PIV); MFN: 306

ru: kosmopolity
en: cosmopolites
de: Kosmopoliten(m)
fr: cosmopolites(m)
it: cosmopoliti

Kovraj~o

Difino: Tuto de plantaj kronoj en fitocenozo au~ en unu g~ia
etag~o.
(fonto: /4g+Re2/); MFN: 326

ru: полог
en: canopy; crown cover
de: Kronendach(n); Bl.,tterdach(n)
fr: couvert(m) des couronnes
it: copertura

Kovreco

Difino: Horizontala proekcio de aeraj planto-partoj sur
tersurfacon, esprimita en procentoj (por specio, etag~o,
fitocenozo) de la aera unuo.
(fonto: /4g/); MFN: 324

ru: покрытие
en: cover
de: Deckung(f)
fr: recouvrement(m)
it: copertura; ricoprimento

Kriofiloj

Difino: Organismoj, log~antaj en degela akvo sur neg~a au~
glacia surfaco (unuc~elaj algoj, iuj vermoj, insektoj). Ilia
amasig~o kolorigas neg~on kaj glacieron.
(fonto: PIV, 4g); MFN: 304

ru: криофилы
en: cryophils
de: kryophile Pflanzen(f)
fr: cryophiles(m)
it: criofile

Kriofitoj

Difino: Plantoj, adaptitaj al vivo en malvarmaj kaj sekaj
log~lokoj (tundroj, altaj montoj ktp.)
(fonto: PIV, 4g); MFN: 305

ru: криофиты
en: cryophytes
de: kriophyte Pflanzen(f)
fr: cryophytes(m)
it: criofite

Kserofiloj

Difino: Organismoj (plej parte -animaloj), adaptitaj al sekaj log~lokoj.

(fonto: 4g+ReJa); MFN: 301

ru: kserofily
en: xerophils
de: Xerophilen(m)
fr: xerophiles(m)
it: xerofili

Kserofitoj

Difino: Plantoj, adaptitaj al sekaj kreskokondic~oj (en stepoj, dezertoj, sekaj lokoj de humidaj regionoj).

(fonto: PIV+4g); MFN: 299

ru: kserofity
en: xerophytes
de: Xerophyten(m); Trockenpflanzen(f)
fr: xerophytes(m); plantes(f) xerophiles
it: xerofite

Ksilofagoj

Difino: Animaloj - mang~antoj de lignaj~o. Digesti g~in helpas simbiozaj intestaj mikroorganismoj (protozooj, bakterioj).

(fonto: /4g/, PIV); MFN: 334

ru: ksilofagi
en: xylophages
de: Xylophagen(m); Holzfresser(m)
fr: xylophages(m)
it: xilofagi

Kultura lands~afto

Difino: Lau~cele formita antropogena lands~afto kun utilaj (favoraj) ecoj por la homo (ekzemple, oazo).

(fonto: /4g+ReJa/); MFN: 335

ru: kul'turnyj landwaft
en: cultural landscape
de:
fr: paysage cultural
it: paesaggio culturale

Kvalito de la medio

Difino: Grando de konformeco de la medio al bezonoj de vivestaj~oj.

(fonto: ReJa); MFN: 292

ru: ka`estvo sredy
en: environmental quality
de:
fr: qualite de l'environnement
it: qualit... dell'ambiente

Lageto

Difino: Artefarita malgranda kolektujo de surfacaj kaj grundaj akvoj (ne pli ol 1 km²), elfosita aŭ kreita per digo sur riveretoj.

(fonto: /4g+PIV+Re2/); MFN: 336

ru: prud

en: pond; pool

de: Teich(m)

fr: etang(m)

it: laghetto

Lands~afta inversio

Difino: Alteca distribuo de lands~aftoj, inversa al la leg~o de vertikala zoneco; precipe en nealtaj montaroj (pro la tersurfaca inversio, variado de drenkondic~oj).

(fonto: /4g+PIV/); MFN: 341

ru: inversi^f landwaftov

en: landscape inversion

de: Landschaftsinversion(f)

fr: inversion(f) du paysage

it: inversione del paesaggio

Lands~afta malrezisto

Difino: Nekapablo de lands~aftoj rezisti al influo de eksteraj faktoroj.

(fonto: /ReJa/); MFN: 350

ru: u^fzvimost' landwafta

en: landscape fragility

de:

fr: fragilite du paysage

it: fragilit... del paesaggio

Lands~afta stabileco

Difino: Kapablo de lands~afto konservi sian strukturon kaj funkciadon sub influo de eksteraj faktoroj.

(fonto: /4g/); MFN: 339

ru: ustoj`ivost' landwafta

en: landscape stability

de: Landschaftsstandfestigkeit

fr: stabilite du paysage

it: stabilit... del paesaggio

Lands~afto

Difino: 1. Ajna parto de tersurfaco. Difino: 2. Sinonimo de naturteritoria komplekso, karakterizata de unuecaj geologiaj, klimataj, edafaj (pedaj), vegetaraj trajtoj kaj konsiderata de la regiona aŭ tipologia vidpunkto (tajgaj, marc~aj, urbaj L.) Pejzag~o estas videbla parto de lands~afto. (Armand D.L. 1976)
(fonto: 4g); MFN: 111

ru: ландшафт
en: landscape
de: Landschaft
fr: paysage
it: paesaggio

Lands~afto urba

Difino: Tipo de antropogena lands~afto, okupita de konstruaj~oj, stratoj kaj parkoj.
(fonto: Re2); MFN: 260
ru: ландшафт городских; ландшафт урбанистский
en: urban landscape
de:
fr: paysage urbain
it: paesaggio urbano

Lianoj

Difino: 1. Grimpoplantoj. Unu el morfologiaj vivoformoj, dividata je grimpaj (c~irkau~ trunko), rampaj (per c~iroj) kaj kroc~aj (per kroc~iloj) lianoj. 2. Speco de ligneca grimpoplanto, havanta radikojn en la tero (plej parte en tropikaj arbaroj).
(fonto: /PIV+4g+Re2/); MFN: 348
ru: лианы
en: lianas; vines
de: Lianen(f)
fr: lianes(f)
it: liana

Ligneca planto

Difino: Multjara planto, kies vegetaj partoj lignig~as kaj ne formortas dum frosta au~ seka sezono.
(fonto: /4g/); MFN: 356
ru: дерев/нистоe растение
en: woody plant; ligneous plant
de: Holzpflanze(f)
fr: plants(f) ligneuse
it: pianta legnosa

Likenoj

Difino: Grupo de talofitaj plantoj formitaj per simbioza kunvivado de fungo kaj algo. Supera fungo, simbiozanta kun algo, klasebla en 6 morfologiajn tipojn: kun Arbecaj, Foliecaj, Krustecaj, Skvametaj, Malsimplaj kaj Gelatenecaj taloj. (G. Clauzade kaj C. Roux, 1986) L. estas pioniraj organismoj de severaj log~kondic~oj (nudaj rokoj, malfekundaj grundoj) kaj bonaj idikatoroj de aera poluado.
(fonto: /PIV/, 4g); MFN: 352
ru: лишайники
en: lichens
de: Flechten(f); Lichens(f)
fr: lichens(m)
it: licheni

Limiga faktoro

Difino: Media faktoro, kiu limigas disvolvig~on de procezo, fenomeno, organismo (biocenozo).

(fonto: /ReJa+PIV/); MFN: 349

ru: limitiru~wij faktor

en: limiting factor

de:

fr: facteur limitant

it: fattore limitativo

Litoralo

Difino: Ekologia zono de marfundo periode sub- kaj senakva pro tajdoj.

(fonto: /4g/); MFN: 346

ru: litoral'

en: littoral

de: Litoral(m)

fr: littoral(m)

it: litorale

Litosfero

Difino: La solida krusto de la terglobo kune kun supra termantelo.

(fonto: /4g+PIV/); MFN: 347

ru: litosfera

en: lithosphere

de: Lithosph,,re(f)

fr: lithosphere

it: litosfera

Loeso

Difino: Malkompakta, poroza, karbonata, argileca, helbruna grundo, en kiu dominas polvgranuloj de 0.05 g~is 0.01 milimetroj grandaj. Estas karakterizata de bona akvopenetro, firma mikro-teksturo, karstemo.

(fonto: 4g+Pedo); MFN: 037

ru: l%oess

en: loess; brickearth li?on

de: L"ss(m)

fr: loess(m)

it: loess

Lognutrado

Difino: Elmetadi nutraj~ojn por logi animalojn al certaj lokoj (por observi, c~asi, ktp.)

(fonto: /ReJa/); MFN: 420

ru: prikormka

en: baiting

de:
fr: appfge
it: adescamento

Log~areo

Difino: Areo de disvastig~o de iu fenomeno (organismoj, ilia komunumo, similaj objektoj ktp.)
(fonto: /4g+ReJa/, PIV); MFN: 354
ru: areal
en: area; range
de: Areal(n); sbereitungsgebiet(n)
fr: aire(f)
it: area

Log~loko

Difino: Parto de teritorio (akvujo), okupita de organismo, ilia grupo, biocenozo au~ sinuzio kaj havanta c~iujn habitatecesajn vivkondic~ojn.
(fonto: /4g/); MFN: 364
ru: mestoobitanie
en: habitat; site
de: Lebensort(m); Standort(m)
fr: habitat(m); station(f)
it: habitat

Longonda radiado

Difino: Infrarug~a radiado de tersurfaco, atmosfero kaj nuboj kun longondo de 4 g~is 120 mikrometroj.
(fonto: 4g); MFN: 165
ru: dlinnovolnova*f* radiacif
en: long-wave radiation
de: langwellige Radiation(f); langwellige Strahlung(f)
fr: radiation(f) de grande longueur d'onde; radiation(f) a grandes ondes
it: radiazione ad onde lunghe

Lumarbaro

Difino: Areo kun ne densa surkresko da arboj pro nesufic~a humideco (en dezertoj, savanoj k.s.).
(fonto: /4g+PIV/); MFN: 343
ru: redkoles'e
en: light forest; open woodland
de: lichter Wald(m); offenes Geh'lz(n)
fr: for^t(f) claire
it: bosco chiaro

Maksimume permesebla dozo

Difino: La plej granda difinita kvanto da io, kies penetro en organismon ankoraŭ ne efikas malutile. Oni distingas unufojan M. kaj dau~ran M. (dum horo, diurno, jaro ktp.)

(fonto: 4g+PIV); MFN: 557

ru: predel'no dopustimaf doza

en: maximum allowable dose; acceptable daily intake

de: h"chstzul,,ssige Dosis(f)

fr: dose(f) maximale admissible

it: dose massima ammissibile

Maksimume permesebla koncentriteco

Difino: La plej granda leg~a (rekomenda) kvanto de io malutila en la medio, kiu praktike ne dang~erigas homan sanon.

(fonto: 4g); MFN: 171

ru: predel'no dopustimaf koncentracif

en: maximum allowable concentration

de: h"chstzul,,ssige Konzentration(f)

fr: maximale admissible concentration(f)

it: massima concentrazione ammissibile

Malaltakva periodo

Difino: Perioda plej malalta akvonivelo en rivero.

(fonto: /Re2+4g/); MFN: 371

ru: mexen'

en: low-water; drought period

de: Niedrigwasserstand(m); Niedrigwasser(n); Kleinwasser(n);

Minimalwasser(n)

fr: etiage(m)

it: periodo di magra

Mallongonda radiado

Difino: Rekta kaj dispersa suna radiado kun ond-longeco de 0,17 g~is 4 mikrometroj.

(fonto: /4g/); MFN: 368

ru: korotkovolnova f radiacif

en: short-wave radiation

de: Kurzwellsstrahlung(f); kurzwellige Radioation(f)

fr: radiation(f) a ondes courtes; rayonnement(m) de courte longueur d'onde

it: radiazione al onde corte

Malprogresanta specio

Difino: Sufic~e multnombra specio (taksono), kies nombro kaj populacia varieco tendencas malpliig~i.

(fonto: /4g/); MFN: 360

ru: sokraqa~qijs f vid /takson/

en: decreasing species; decreasing taxa

de: reduzierende Art(f)

fr: espece(f) en regression
it: specie regressiva

"malutilaj" animaloj

Difino: Animaloj malfavoraj al la homa sano au` mastrumado.
(fonto: Re L,2); MFN: 090
ru: vrediteli; "vrednye" xivotinye
en: "harmful" animal; pests
de:
fr: animaux "nuisibles"; depredateurs
it: animali dannosi

Malvarmrezisto

Difino: Kapablo de organismoj rezisti al malalta pozitiva temperaturo de medio (1-10øC). Oni diferencigas M. de frostorezisto.
(fonto: ReJa); MFN: 294
ru: holodoustoj`ivost'
en: chilling resistance
de:
fr:
it: resistenza al freddo

Mangroj

Difino: Tropika tipo de malalta c~iamverda marc~a arbaro (au~ arbustraro) sur tajda zono de marbordoj, en ondprotektitaj lokoj. Specioj de la komunumoj estas halofitoj, havantaj multajn adaptaj~ojn, karakterizajn nur por ili.
(fonto: 4g); MFN: 198
ru: mangry
en: mangroves
de: Mangrovenw,,lder(m)
fr: paletuviers(m); for^t(f) de mangroves
it: mangrovie

Mara akvo

Difino: Akvo de oceanoj kaj maroj, kun saleco pli ol 2,5Difino:
(fonto: /4g/, PIV); MFN: 378
ru: morskaf voda
en: sea water
de: Seewasser(m)
fr: eau(f) de mar
it: acqua di mare

Marc~o

Difino: Konstante superflue humida teritorio, kie en supraj tavoloj akumuliĝ~as malkombinigi~intaj vegetaj~oj.
(fonto: 4g+Re+PIV); MFN: 148
ru: boloto

en: mire; bog; fen; swamp; marsh; muskeg
de: Marsch(f); Moor(n); Fenn(n); Bruch(m); Sumpf(m); Morast(m)
fr: marais(m); marecage(m); tourbiere(f)
it: palude

Maturparko

Difino: Unu el formoj de protekto de naturaj areoj, havantaj kulturalan aŭ klerigan signifon. En USSR respublikaj N. egalas al naciaj parkoj. Ifoje eblas limigita mastrumado en ili (naturmastrumaj parkoj).
(fonto: /4g/); MFN: 392
ru: prirodnyj park
en: natural park
de: Naturpark(m)
fr: parc(m) naturel
it: parco naturale

Medio (c~irkau~a)

Difino: 1. La fizika, materia spaco, c~irkau~aj~o, en kiu troviĝas korpo, estaj~o. Difino: 2. Tuto de abiota, biota kaj socia medio komune influanta homon kaj lian mastrumadon.
(fonto: 1.PIV); MFN: 391
ru: sreda (okruza~qaf)
en: environment
de: Umwelt(f); Umgebung(f)
fr: milieu environnaut
it: ambiente

Mediobservado

Difino: Observado (kutime kvanta kaj kvalita de objektoj, fenomenoj, medio entute kaj diagnozado de krizaj statoj. M. povas esti kosma, avia, surtera, biologia, instrumenta.
(fonto: /4g+ReJa/); MFN: 344
ru: monitoring; kontrol' za sostofniem sredy
en: monitoring; environmental monitoring
de: Monitoring(n)
fr: surveillance continue de l'environnement; monitoring
it: monitoring

Mekanika (granulometria) konsisto de edafo (pedo)

Difino: Arang~o de la granulometriaj (mekanikaj) elementoj kaj ilia proporcio en edafo(pedo).
(fonto: /Re2+PIV/); MFN: 365
ru: mehani`eskij /granulometri`eskij/ sostav po`vy; tekstura po`vy
en: soil teksture
de:
fr: texture du sol
it: consistenza del suolo

Meliorado

Difino: Sistemo de mastrumaj kaj teknikaj agoj por plibonigi medion (precipe agrojn).

(fonto: /4g/); MFN: 384

ru: melioraci*f*

en: melioration; reclamation

de: Melioration(f); Wiederherstellung(f); Wiedergewinnung(f)

fr: amelioration(f)

it: miglioramento

Mempurig~o

Difino: Natura degenerig~o de poluaj~o en medio (akvo, grundoj...) rezulte de fizikaj, kemiaj, biologiaj procezoj.

(fonto: /Re2/); MFN: 362

ru: samoo`iqenie

en: natural purification

de:

fr: epuration naturele

it: autodisinquinamento

Mezofiloj

Difino: Organismoj, preferantaj por vivo kaj multoblig~o mezajn temperaturojn (20-40°C).

(fonto: /4g/); MFN: 382

ru: mezofily

en: mesophilous organismes

de: mesophile Organismen(m)

fr: organismes(m) mesophiles

it: mesofili

Mezofitoj

Difino: Plantoj, adaptitaj al mezaj kondic~oj de humideco (kontrau~e al hygrofitoj kaj kserofitoj). Al ili apartenas plimulto da plantaj specioj.

(fonto: /4g+Re2/); MFN: 383

ru: mezofity

en: mesophytes

de: Mesophyten(m)

fr: mesophytes(m)

it: mesofite

Mezotrofaj plantoj

Difino: Plantoj, kreskantaj sur medio kun meza havo de nutraj elementoj.

(fonto: /4g/); MFN: 389

ru: mezotrofnie rasteni*f*

en: mesotrophic plants

de: Mesotrophen(f)

fr: plantes(f) mesotrophiques

it: piante mesotrofe

Mezotropa lago

Difino: Lago (akvujo) kun modera kvanto de nutraj elementoj, diafana akvo kaj sufiĉe granda kvanto de planktono kaj bentoso.

(fonto: /4g/); MFN: 388

ru: mezotrofnoe ozero /vodoem/

en: mesotrophic lake

de: mesotropher See(m); šbergangsmoor(n)

fr: lac(m) mesotrophe

it: lago mesotrofo

Migrado

Difino: (Amasa) translokig-o de unu restadejo al alia kaj reen. M. povas esti perioda (diurna, sezona), neperioda (pro sekeco, incendio, inundo), pasiva (helpe de vento, torento...) kaj aktiva.

(fonto: /PIV+4g/); MFN: 376

ru: migracif

en: migration

de: Wanderung(f)

fr: migration(f); déplacement(m)

it: migrazione

Migrantaj birdoj

Difino: Birdoj, nestantaj en moder- au~ malvarmklimataj zonoj kaj regule migrantaj vintrumi en pli varmajn zonojn.

(fonto: /4g/); MFN: 386

ru: perel`nye pticy

en: birds of passage; migratory birds

de: Zugv`gel(m)

fr: oiseaux(m) migrants; oiseaux(m) de passage

it: uccelli migratori

Mikorizo

Difino: Simbioza, nepatogena au~ neforte patogena asocio de fungoj kun la radikoj de plantoj, akompanata de inters~ang~o de nutraj substancoj.

(fonto: /PIV+ReJa+Re2/); MFN: 377

ru: mikoriza

en: mycorrhiza

de:

fr: myco(r)rhize(f)

it: micoriza

Mikrofau~no

Difino: Tuto de animaloj, mikroorganismoj (protozoo,...).

(fonto: /4g/); MFN: 374

ru: mikrofauna

en: microfauna

de: Mikrofauna(f)

fr: microfaune(f)
it: microfauno

Mikroflau~ro

Difino: Tuto de plantaj mikroorganismoj (mikroalgoj, bakterioj kaj mikrofungoj).
(fonto: /4g/); MFN: 375
ru: mikroflora
en: microflora
de: Mikroflora(f)
fr: microflore(f)
it: microflora

Mikroklimato

Difino: 1. Klimato de malgranda loko (kampa, arbaro, bordo,...)
Difino: 2. Diferencoj de meteologia reg~imo kadre de loka klimata tipo.
(fonto: /4g/); MFN: 366
ru: mikroklimat
en: microclimate
de: Mikroklima(n)
fr: microclimat
it: microclima

Mikroorganismoj

Difino: Organismoj, plejparte unuc~elaj, videblaj nur per mikroskopo (grando de 50 g~is 500 mikrometroj).
(fonto: /4g+PIV+ReJa/); MFN: 367
ru: mikroorganizmy; mikroby
en: microorganisms
de: Mikroorganismen(m)
fr: microorganismes(m)
it: microorganismi

Miksa forsto

Difino: Arbkeskejo, kie kreskas du au~ plimulte da arbospecioj.
(fonto:); MFN: 358
ru: smewannye nasaxdeni f
en: mixed stand
de:
fr: pluplement mixte
it: bosco misto

Mola akvo

Difino: Akvo kun malmulte da solvitaj karbonatoj de kalcio kaj magnezio.
(fonto: /4g/); MFN: 381
ru: mfgna f voda
en: soft water
de: weiches Wasser(n)

fr: eau(f) douce
it: acqua dolce

Monofagoj

Difino: Animaloj, mang~antaj unu specon de nutraj~o (ekz., insektoj, vorantaj foliojn de unu arba specio).
(fonto: /4g/); MFN: 385
ru: monofagi
en: monophagous animals
de: monophage Tiere(n)
fr: animaux(m) monophages
it: monofagi

Monokultivado

Difino: 1. Multjara kreskigo de sola kultivaj~o sur la sama loko.
Difino: 2. Agroj, okupitaj far sola kultivaj~o.
(fonto: /ReJa/); MFN: 345
ru: monokul'tura
en: monoculture
de: Monokultur(f)
fr: monoculture
it: monocultura

Mortokvanto

Difino: Proporcio de la mortintoj rilate al la tuta log~antaro, en difinitaj loko kaj tempo.
(fonto: PIV); MFN: 248
ru: smertnost'
en: mortality rate
de: Sterblichkeit(f)
fr: taux de mortalité
it: tasso di mortalità

Mozaikeco

Difino: Horizontala disdivido de fitocenozoj pro nesimileco de vivkondic~oj, stimulita far agado de certaj plantoj (ombrigo, kemiaj sekrecioj, folifalaj~oj ktp.) kaj animaloj (precipe terfosantaj).
(fonto: /4g/); MFN: 373
ru: mozai`nost'
en: mosaic strukture; mosaic community
de: Mosaikstruktur(f); Mosaikgesellschaft(f)
fr: strukture mosaïque; groupement(m) mosaïque
it: struttura a mosaico

Multjara planto

Difino: Planto, kies vivciklo dau~ras pli ol du jaroj.
(fonto: /4g/); MFN: 372
ru: mnogoletnee rastenie
en: perennial

de: perennierende Pflanzen(f); Dauerpflanzen(f); mehrj.,hrige Pflanzen(f); langj.,hrige Pflanzen(f)
fr: plante(f) vivace
it: pianta pluriennale

Mutualismo

Difino: Speco de simbiozo, kiam ambau~ kunvivantaj specioj profitas kaj foje eĉ~ ne povas ekzisti sole.
(fonto: /4g/, PIV); MFN: 380
ru: mutualizm
en: mutualism
de: Mutualismus(m)
fr: mutualisme(m)
it: mutualismo

Nacia parko

Difino: Naturprotektejo, funkcia ankaŭ~ por ripozo kaj eĉ~ iafoje rigore kontrolata mastrumado (precipe por servado al turistoj).
(fonto: 4g); MFN: 177
ru: nacional'nyj park
en: national park
de: Nationalpark(m)
fr: park(m) national
it: parco nazionale

Naskokvanto

Difino: Proporcio de la naskitoj al la tuta log~antaro, en difinita loko kaj tempo.
(fonto: PIV); MFN: 115
ru: roxdaemost'
en: birth rate; natality rate
de: Geburstfrequenz /GBZ/
fr: taux de natalite
it: tasso di natalit...

Natura medio

Difino: Tuto de biotaj kaj abiotaj faktoroj, influantaj organismojn, inklude homon. Diference de aliaj ingrediencoj de la c~irkau~a medio, povas evolui au~tonome.
(fonto: /ReJa/); MFN: 419
ru: prirodna f sreda
en: natural environment
de: natrlche Umwelt(f)
fr: milieu(m) naturel
it: ambiente naturale

Natura vegetaj~aro

Difino: Natura vegetaj~aro, ne s~ang~ita pro homa agado

(plugado, hakado, pas~tado, falc~ado ktp.)
(fonto: /4g/); MFN: 429
ru: estestvenna*f*/ lervi' na*f*/ rastitel'nost'
en: natural vegetation
de: natrlische Vegetation(*f*)
fr: vegetation(*f*) spontanee; vegetation(*f*) naturelle
it: vegetazione naturale

Natura zono

Difino: Unu el la plej vastaj gradoj en geografia regionigo de tersurfaco. Estas karakterizata per komunaj kondic~oj de temperaturo kaj humideco, dank'al kio biologiaj, edafaj (pedaj) kaj ekzogenaj geomorfologiaj procezoj estas similaj.
(fonto: /4g/); MFN: 418
ru: prirodna*f* zona
en: geographical zone
de: geographische Zone(*f*)
fr: zone(*f*) géographique
it: zona naturale

Naturaj faktoroj

Difino: Tuto de abiotaj kaj biotaj faktoroj (krom antropogenaj) de iu regiono.
(fonto: /ReJa/); MFN: 422
ru: prirodnye faktory
en: natural factors
de: nat rliche Faktoren
fr: facteur naturel
it: fattori naturali

Naturaj kondic~oj

Difino: Tuto de vivestaj~oj, objektoj kaj fenomenoj de la naturo, ekzistantaj ekster homa agado.
(fonto: /ReJa/); MFN: 425
ru: prirodnye uslovi*f*
en: natural conditions
de: Naturbedingungen; nat rliche Bedingungen
fr: coditions naturell
it: condizioni naturali

Naturaj rimedoj

Difino: Elementoj de la naturo, uzeblaj por la homo.
(fonto: /4g/); MFN: 424
ru: prirodnye resursy
en: natural resources
de: Natursch,,tze(*m*)
fr: ressources(*f*) naturelles
it: risorse naturali

Naturcenozo

Difino: Biota komunumo, funkcia sen rekta influo de la homo.

(fonto: ReJa); MFN: 175

ru: естествоноое соовwestvo (pervi`noe, devstvennoe)

en: natural community; primaeval community; virgin community

de:

fr: communaute naturale; communaute primaire; communaute vierge

it: cenosi naturale

Naturkomplekso

Difino: Kombino de geografiaj komponantoj, kiuj interagis kaj konsistiga unuecan multnivelan sistemon. C~efa nocio de fizika geografio.

(fonto: /4g/); MFN: 423

ru: prirodnyj kompleks

en: natural complex; geographical complex

de: Naturkomplex(m); geographischer Komplex(m)

fr: complexe(m) naturel

it: complesso naturale

Naturmonumento

Difino: Natura objekto, protektata au~ protektenda pro sia scienca, instrua, historia au~ kultur-estetika signifo (akvofaloj, belaj rokoj, kavernoj, unikaj arboj ktp.).

(fonto: /4g/); MFN: 416

ru: памfтник природы

en: natural monument

de: Naturdenkm,ler(n)

fr: monument(m) naturel

it: monumento naturale

Naturo

Difino: 1. Tutaj~o de tio, kio ekzistas, rigardata kontraste kun Dio kaj la homo. Difino: 2. Objekto de naturscienco. Difino: 3. La surfaco de la tero, rigardata kiel vivejo.

(fonto: /PIV+4g/); MFN: 421

ru: природа

en: nature

de: Natur(f)

fr: nature(f)

it: natura

Naturprotektejo

Difino: Speco de naturprotektita teritorio por konservado sur g~i en natura stato de la tuta natura komplekso kaj tial ne uzata en mastrumado.

(fonto: /4g+ReJa/); MFN: 407

ru: запovedник

en: reservation

de: Naturschutzgebiet(n)

fr: reserve(f)

it: riserva naturale

Naturprotekto

Difino: Tuto de internaciaj, ŝtataj, regionaj kaj lokaj, administraj, juraj, teknologiaj, natursciencaj, ekonomiaj kaj socipolitikaj agoj por subteni produktajn, sanigajn k.a. ecojn de naturo en bona stato. Parto de naturuzado.

(fonto: 4g); MFN: 156

ru: ohrana prirody

en: nature protection; nature conservation

de: Naturschutz(m)

fr: protection(f) de la nature; conservation(f) de la nature

it: protezione della natura

Naturuzado

Difino: Praktika uzado de la medio kaj aliaj naturrimedoj far homaro.

(fonto: ReI); MFN: 282

ru: prirodopol'zovanie; ispol'zovanie prirody

en: nature management

de:

fr: aménagement de la nature; exploitation de la nature

it: sfruttamento della natura

Neinversebla medisangvo

Difino: Sangvo de la medio aŭ de ĝia parto, kiu ne povas kompensigi dum naturaj renovigaj procezoj (evolua sangvo, formortado aŭ ekstermo de specio ktp.).

(fonto: /4g); MFN: 408

ru: neobratimoe izmenenie sredy

en: non-reversible environmental change

de: unumkehrbare Umweltveränderung(f)

fr: changement(m) irréversible du milieu

it: cambiamento irreversibile dell'ambiente

Nekrofagoj

Difino: Animaloj - mangantoj mortanimalojn (plejparte vertebrulojn).

(fonto: /4g+ReJa/); MFN: 404

ru: nekrofagi

en: necrophages

de: Nekrophagen(m); Aasfresser(m)

fr: animaux(m) necrophages

it: necrofagi

Nektono

Difino: Tuto de pelagaj organismoj, aktive nagantaj en akvo.

(fonto: /4g); MFN: 405

ru: nekton

en: necton

de: Nekton(n)

fr: nekton(m)
it: necton

Neofitoj

Difino: Trudherboj, enportitaj en lokan flau~ron relative antaŭ~nelonge.
(fonto: /4g/, PIV); MFN: 409
ru: neofity
en: neophytes
de: Neophyten(m)
fr: neophytes(m)
it: neofite

Nerenovig~eblaj naturrimedoj

Difino: Parto de la natur-rimedoj, kiu ne renovig~as dum materi-cirkulado en biosfero dum periodo komparebla kun la homa mastrumado (mineraloj, specioj, edafojpedoj).
(fonto: /ReJa/); MFN: 402
ru: nevozobiovimye prirodnye resursy
en: non-renewable natural resources
de:
fr: ressources naturelles non renouvelables
it: fonti non rinnovabili

Nestadloko

Difino: Parto de log~loko, kiun birdoj uzas por nestado.
(fonto:); MFN: 246
ru: rajon gnezdovani*f*; gnezdov'e
en: breeding; nesting ground
de: Nistplatz(m); Niststelle(f)
fr: couvaion; nidification
it: luogo di nidificazione

Neu~tralismo

Difino: Rilatoj inter specioj, kiuj dum kunekzisto ne influas unu la alian (ekz. rilatoj inter rabaj kaj vegetmang~aj insektoj de unu biocenozo.)
(fonto: /4g+Re2/, PIV); MFN: 400
ru: nejtralizm
en: neutralism
de: Neutralit,,t(f)
fr: neutralisme
it: neutralismo

Neu~trofiloj

Difino: Organismoj, preferantaj medion (edafon, akvon) kun neu~tra reakcio.
(fonto: /4g/); MFN: 401
ru: nejtrofily

en: neutrophilous organisms
de: neutrophile Organismen(m)
fr: organismes(m) neutrophiles
it: neutrofilii

Ne~ustono

Difino: Tuto de organismoj, log~antaj en supra akva tavolo de akvujo (g~is profundeco 5 centimetroj).
(fonto: /4g/); MFN: 403
ru: nejston
en: neuston
de: Neuston(n)
fr: neuston(m)
it: neuston

Nitratigado

Difino: Konvertado de amoniako kaj amoniaj saloj en nitratojn far aerobiaj edafaj (pedaj) mikroorganismoj.
(fonto: /4g/); MFN: 395
ru: nitrifikaci*f*
en: nitrification
de: Nitrifikation(f)
fr: nitrification(f)
it: nitrificazione

Nitrofiloj

Difino: Plantoj, kreskantaj sur nitrogenric~aj edafoj (pedoj).
(fonto: /4g/); MFN: 414
ru: nitrofilij
en: nitratophilous organisms
de: nitrophile Organismen(m)
fr: organismes(m) nitratophiles; nitratophiles(m)
it: nitrofile

Nitrogenfiksado

Difino: Kemia fiksigo de atmosfera nitrogeno far diversaj mikroorganismoj, interalie simbiozaj mikroorganismoj, log~antaj sur radikoj de kelkaj plantoj.
(fonto:); MFN: 101
ru:
en: nitrogen fixation
de:
fr: nitrogen fixation
it: fissazione dell'azoto

Nokta frostoj

Difino: Nokta au~ frumatena malplialtig~o de aera temperaturo sub 0°C printempe au~ au~tune, kiam taga kaj meza diurna temperaturo estas jam (ankorau~) pli alta, ol 0°C.
(fonto: 4g); MFN: 212
ru: zamorozok
en: frost
de: Frost(m)

fr: premiere gelee(f)
it: gelo notturno

Nomadaj birdoj

Difino: Birdoj, migrantaj relative proksime de nestlokoj.
(fonto: /4g/, PIV); MFN: 398
ru: ko`u-qie pticy
en: anamadic birds
de: Nomadenv`geln(m)
fr: oiseaux(m) nomades
it: uccelli nomadi

Nombra eksplodo

Difino: Abrupta multobla kvanta plimultiĝo de organismoj de iu specio: cikla, perioda au~ neperioda (pro natura au~ antropogena s~ang~o de medio).
(fonto: /ReI, 2/); MFN: 330
ru: vspywka `islennosti
en: outbreak
de:
fr: pullulation
it: pullulazione

Nombra regulig(ad)o

Difino: Cela s~ang~o de nombro da animaloj en populacioj (plejparte por limigo de la kvanto).
(fonto: /ReJa/); MFN: 397
ru: regulirovanie `islennosti
en: population control
de:
fr: regulation des populations
it: regolazione delle popolazioni

Noosfero

Difino: Sfero de racio (intelekto). Nova evolua stato de biosfero, kiam "la Homo ig~as la plej granda geologia forto ... kaj povas ... renkonstrui per sia laboro kaj penso sferon de sia vivo".(V. I. Vernadskij, 1965)
(fonto: /Re2/); MFN: 410
ru: noosfera
en:
de:
fr:
it: noosfera

Novalo

Difino: Nekultivata, ripozanta plugtero.
(fonto: /PIV/); MFN: 417
ru: par
en: fallow
de: Brache(f)
fr: jachere(f)
it: maggese

Nutraj~c~eno

Difino: Vico da specioj au~ de iliaj grupoj, en kiu c~iu antaŭ~a c~enero estas nutraj~o por la sekva.

(fonto: /ReJa/); MFN: 413

ru: piweva*f* cen'; cen' pitani*f*; trofi`eska*f* cen'

en: trophic chain; food chain

de:

fr: chaine trophique

it: catena alimentare

Nutraj~ligo

Difino: Nutraj~aj interrilatoj inter organismoj (produktantoj, konsumantoj kaj reduktantoj) en biocenozoj.

(fonto: /Re2+ReJa/); MFN: 426

ru: sbfz'/cet'/piqevaf'/trofi`eska*f*

en: food chains; webs

de:

fr: chaines alimentaires; chaines trophiques

it: catena alimentare

Oazo

Difino: Izola loko en (duon)dezertoj, kovrita de vegetaj~oj (plej parte - agrikulturaj) pro ekzisto de fontoj.

(fonto: /PIV+4g/); MFN: 411

ru: oasis

en: oasis

de: Oase(f)

fr: oasis(f)

it: oasi

Oksilofitoj

Difino: Plantoj, log~antaj sur acidaj edafoj (pedoj).

(fonto: /4g/); MFN: 430

ru: oksilofity

en: oxylophytes

de: Oxylophyten(m); oxylophile Pflanzen(f)

fr: plantes(f) oxyphiles; oxylophytes(m)

it: ossilofite

Oligotrofa lago

Difino: Lago kun malric~a nutrado de akvaj organismoj (plejparte en montaroj).

(fonto: /4g/); MFN: 434

ru: oligotrofnoe ozero /vodo%om/

en: oligotrophic lake

de: oligotropher See(m)

fr: lac(m) oligotrophe

it: lago oligotrofo

Oligotrofa planto

Difino: Planto, ne postulanta bonan nutradon.

(fonto: /4g+Re2/); MFN: 435

ru: oligotrofniye rasteni*f*

en: oligotrophic plants

de: oligotrophe Pflanzen(f)

fr: plantes(f) oligotrophes

it: pianta oligotrofa

Ombrofitoj

Difino: Plantoj, kies akvoprovizado estas nur el atmosferaj precipitaj~oj.

(fonto: /4g/); MFN: 432

ru: ombrofity

en: ombrophytes

de: schuttliebende Pflanzen(f); Schuttpflanzen(f)

fr: ombrophytes(m)

it: ombrofite

Ombroplantoj

Difino: Plantoj, ne tolerantaj plenan lumon (ekz., plantoj demalsupraj etag~oj en arbaroj).

(fonto: /4g/); MFN: 437

ru: sciofity; tenevye rasteni*f*

en: sciophyte; skiophytes; shade-requiring plants

de: Schattenpflanzen(f); Schattengew.,chse(n); ombrophile Gew.,chse(n)

fr: plantes(f) sciaphiles; plantes sciadophytes

it: sciofite

Ornitoh~oroj

Difino: Plantoj, kies fruktoj, semoj kaj sporoj disvastig~as pere de birdoj.

(fonto: 4g); MFN: 182

ru: ornitohory

en: ornitochores; ornitochorous plants

de: Ornithochoren(m)

fr: ornithochores(m)

it: ornitocore

Ozonosfero

Difino: Atmosfera tavolo c~e alteco de 10 g~is 50 km, kie densig~is ozono. O. malhelpas al mortiga kosma radiado trairi al tersurfaco.

(fonto: /4g/); MFN: 390

ru: ozonosfera /ozonovyj Škran/

en: ozon screen; ozonosphere

de: Ozonosph.,re(f)

fr: ozonosphere(f); ecran(m) d'ozone

it: ozonosfera

Paleoekologio

Difino: Branc~o de paleontologio, esploranta rilatojn inter praaaj organismoj kaj ilia vivmedio.

(fonto: 4g); MFN: 043

ru: paleozkologi*f*

en: paleoecology
de: Paläoökologie(f)
fr: paleoecologie(f)
it: paleoecologia

Paraziteco

Difino: Speco de interrilatoj, kiam organismo de unu specio ekzistas dank' al nutraj substancoj de alispecia organismo, kio malutilas al la lasta.

(fonto: /4g+ReJa+PIV/); MFN: 463

ru: parazitizm
en: parasitism
de: Parasitismus(m)
fr: parasitismes(m)
it: parassitismo

Parazito

Difino: Organismo, kiu vivas sur aŭ en alia estaĵo, sin nutrante per ĝiaj suktoj.

(fonto: /PIV/); MFN: 462

ru: паразит
en: parasite
de: Parasit(m)
fr: parasite
it: parassita

Pas-tejo

Difino: Herbejo, kie oni paŝtas brutojn, aŭ kie paŝtiĝas sovaĝaj bestoj.

(fonto: /PIV+ReJa/); MFN: 460

ru: пастбище
en: pasture
de: Weide(f)
fr: pâturage
it: pascolo

Pejzaĝo

Difino 1: Videbla parto de landŝafto.

Difino 2: Lando, rigardata de videjo kaj prezentata plimalpli pitoreskan intereson por la homaj okuloj.

(fonto: Armand D., 1976, PIV); MFN: 461

ru: пейзаж
en: scenery
de: Landschaft(f); Landschaftsgem., lde(n); Landschaftsbild(n)
fr: paysage; scenery
it: paesaggio

Pelago

Difino: Akvomaso de oceanoj, maroj kaj lagoj, kiel medio por pelagaj organismoj (nektono, planktono, plejstono). Kontraste al bento.

(fonto: /4g+PIV/); MFN: 428

ru: pelagial'
en: pelagial; pelagic region

de: Pelagial(n); pelagischer Lebensbezirk(m)
fr: zone(f) pelagique; domaine(m) pelagique
it: pelago

Pesticido

Difino: Kemia substanco, uzata por mortigi malutilajn organismojn: herbojn (herbicoj), insektojn (insekticoj), fungojn (fungicidoj) ktp.

(fonto: /ReJa+PIV/); MFN: 447

ru: pesticid
en: pesticide
de: Pestizide
fr: pesticide
it: pesticida

Pionira vegetaĵaro

Difino: Vegetaĵaro, kiu la unua enloĝiĝas en kalvaj teritorioj.

(fonto: /4g/, PIV); MFN: 412

ru: pionerna*f* rastitel'nost'
en: pioneer vegetation
de: Pioniervegetation(f)
fr: vegetation(f) pionniere
it: vegetazione pioniera

Plaĝo

Difino: 1. Superakva borda zono de ondofrapado, kie moviĝas akumulaĵoj de sablo, gruzo, konkaĵo.

Difino: 2. Bordo de akvujo, sufiĉe ebena kaj sabloriĉa por la sun- aŭ akvobanoj kaj ofte speciale aranĝita por feriantoj.

(fonto: 1.4g+Re22.Re2+PIV); MFN: 234

ru: pl*f*x
en: beach; strand; plage
de: Strand(m)
fr: plage(f); greve(f)
it: spiaggia

Planktono

Difino: Tuto de la ĉiaspecaj organismoj, vivantaj en akvujoj, movante de akvofluo, sed ne aktive naĝante. Laŭ amplekso: mikro- kaj makroplanktono; laŭ sistematika aparteneco: fitokaj zooplanktono.

(fonto: /4g/, PIV); MFN: 427

ru: plankton /bioseston/
en: plankton
de: Plankton(n)
fr: plancton(m)
it: plancton

Plantvoraj animaloj

Difino: Animaloj, kapablaj sin nutri el ĉiuj partoj de vegetaĵoj (plantoj).

(fonto: /4g/); MFN: 442

ru: rastitel'no*f*dnye xivotnye
en: plant-feeders; herbivorous animals; phytopfagous animals;
herbivores
de: pflanzenfressende Tiere(n); Pflanzenfresser(m)
fr: animaux(m) plantivores; animaux(m) herbivores

it: fitofagi

Pleŭstono

Difino: Loĝantoj de ĉ. 15m-dika supra tavolo de mara akvo, specifecon de kondiĉoj en kiu determinas interagado de atmosfero kaj hidrosfero.

(fonto: /ReJa/); MFN: 448

ru: plejston

en: pleuston

de:

fr:

it: pleuston

Plibonigo de pedoj(edafoj)

Difino: Pligrandigo de edafa (peda) fekundeco per aldono de nutraj substancoj, malpliigo de acideco aŭ alkaleco, aktivigo de edafaj (pedaj) mikroorganismoj kaj aliaj agoj, favorigantaj kultivadon.

(fonto: /4g/); MFN: 431

ru: okul'turivanie po`v

en: soil improment

de: Bodenkultivierung(f)

fr: enl culture(f) du sol

it: miglioramento del suolo

Plibonigo de la naturmedio

Difino: Transformado de la ĉirkaŭa homon medio al kontentiga por vivo kaj mastrumado stato.

(fonto: /ReJa/); MFN: 433

ru: ulu`wenie /optimizacij/ prirodnoj sredy

en: optimisation of environment

de:

fr: optimization de l'environnement

it: miglioramento dell'ambiente naturale

Pluvoj acidaj

Difino: Pluvo (neĝo, precipitaĵoj ĝenerale) kun acideco (pH) malpli ol 5,6 pro havo de SO₂, NO_x, HCl ktp. Kutime pro atmosfera poluo per industria kaj transportaj gasoj.

(fonto: /Re2/); MFN: 316

ru: dozdi /osadki/ kislotnye /kislye/

en: acid rains

de:

fr: pluves acides

it: piogge acide

Pojkilohidraj plantoj

Difino: Plantoj, ne kapablaj reguli sian akvo-metabolon kaj en sekaj periodoj aŭ perantaj, aŭ enirantaj anabiozan staton.

(fonto:); MFN: 458

ru: pojkilogidrovye rastenif

en: poikilohydrous plants

de:

fr:

it: piante poichiloidriche

Pojkilotermikaj organismoj

Difino: Organismoj, ne kapablaj reguli sian temperaturon per metabolo, tial ilia korpa temperaturo dependas de la temperaturo de la medio.

(fonto:); MFN: 459

ru: pojkilotermnye organizmy

en: poikilotherms

de:

fr:

it: poichilotermini; animali a sangue freddo

Poldero

Difino: Ĉemara protektata per digoj marĉa ebena, kuŝanta malplialte ol maro.

(fonto: /4g/); MFN: 467

ru: pol'der

en: polder

de: Polder(m)

fr: polder(m)

it: polder

Polifagoj

Difino: Animaloj - mang~antoj de diverspecaj nutraj~oj (diversaj specioj de plantoj au~/kaj animaloj).

(fonto: /4g+Re2/); MFN: 325

ru: polifagi

en: polyphagous animals

de: polyphage Tiere(n)

fr: animaux(m) polyphages

it:

Poluado

Difino 1: Venigo en medion aŭ aperigo en ĝi de novaj, nekutimaj kemiaj, fizikaj aŭ biologiaj faktoroj, aŭ kvanta pliiĝo de jam ekzistanta faktoro ĝis nekutima nivelo.

(fonto: /Re2/); MFN: 441

ru: zagrŷznenie

en: pollution; contemination

de: Verunreinigung(f)

fr: contamination(f); pollution(f)

it: polluzione

Difino 2: Danĝera fizika, kemia aŭ biologia malpurigo de vivesenca elemento de la naturo.

(fonto: /PIV+4g/); MFN: 444

ru: zagrŷznenie

en: pollution; contamination

de: Verunreinigung(f)

fr: contamination(f); pollution(f)

it: polluzione

Polva ŝtormo

Difino: Ŝtormo, portanta grandan kvanton de polvo, sablo, ofte longdistance.

(fonto: 4g); MFN: 162

ru: pyl'naf burf

en: sand storm

de: Sandsturm(m)

fr: temp^te(f) de sable; chasse-sable(m)

it: tempesta di sabbia

Polvnebulo

Difino: Mالدافانig~o de malsupra atmosfero pro granda kvanto de polvoj. G~in akompanas kutime alta temperaturo kaj sekeco de aero, kiuj rapide damag~as plantojn.

(fonto: /4g+Re2/); MFN: 370

ru: mgla

en: haze; dust haze

de: trockener Dunst(m); Staubtr~bung(f)

fr: brume(f) seche; brume(f) de poussiere

it: nuvola di polvere

Populacia alkresko

Difino: Kvanta plimultig~o de animaloj en populacio dum certa periodo.

(fonto:); MFN: 393

ru: prirost pogolov'*f*

en: population increment

de:

fr: accroissement de la population

it: incremento della popolazione

Populacia denseco

Difino: Meza kvanto de organismoj en volumena au~ area unuo.

(fonto: /ReJa/); MFN: 449

ru: plotnost' /naseleni'*f*/ popul'*f*ci

en: population concentration; population density

de:

fr: densite de la population

it: densit... di popolazione

Populacio

Difino: Komunumo de samspeciaj organismoj dum multaj generacioj vivanta en certa areo, en kiu eblas panmiksio kaj kiu estas plimalpli izolita de aliaj samspeciaj komunumoj.

(fonto: /ReJa/); MFN: 456

ru: popul'*f*ci'*f*

en: population

de:

fr: population

it: popolazione

Primara arbaro

Difino: Virga, ne influita de homo, arbaro, kutime en klimaksa fazo, konsiderata kiel antaŭ~anto de la sekundara arbaro

(fonto: /4g+ReJa/); MFN: 333

ru: les pervi'nyi; korennoj les

en: virgin forest; priedal forest

de: Urwald(m)

fr: for^t-vierge(f); for^t(f) primaire

it: bosco primario

Produktantoj

Difino: Foto- kaj kemisintezaj organismoj, produktantaj organikajn substancojn, t.e. au~utotrofoj.

(fonto: 4g); MFN: 209

ru: producenty

en: producers
de: Produzenten(m)
fr: producteurs(m)
it: produttori

Protekta arbaro

Difino: Arbaro, plantata por reguligi akvan regimom, preventi erozion k.s. sur iu teritorio.
(fonto:); MFN: 465
ru: за́щитный лес
en: protection forest
de:
fr: forêt de protection
it: foresta di protezione

Protektata natura teritorio

Difino: Teritorio, kie estas garantiata protekto kontraŭ mastrumado por konservi ties ekologian bilancon, renovigi naturrimojn aŭ utiligi en sciencaj, klerigaj, historiaj kaj kultur-estetikaj celoj.
Formoj de P.: nacia parko, naturprotektejo, rezervejo, naturmonumento ktp.
(fonto: /4g/); MFN: 454
ru: охраняемая природная территория; охраняемый ландшафт
en: protected area
de: Naturschutzgebiet(n)
fr: terrain(m) sous protection
it: territorio naturale protetto

Protektata naturareo

Difino: Natura teritorio, kie mastrumado estas limigita aŭ malpermesita por protekti ĝiajn naturajn trajtojn aŭ fenomenojn.
(fonto: PIV); MFN: 452
ru: охраняемые участки природы
en: protected natural area; nature reserve
de:
fr: zone naturelle protégée; réserve de nature
it: area naturale protetta

Protektata objekto

Difino: Objekto aŭ fenomeno de la naturo kaj socio, jure protektata.
(fonto: /Re2/); MFN: 451
ru: охраняемый объект
en: protected feature
de:
fr: élément protégé
it: elemento protetto

Protektata specio

Difino: Planta aŭ animala specio kaj ties vivmedio, damaĝi kiun estas malpermesita per koncernaj lokaj, ŝtataj aŭ internaciaj aktoj kaj interkonsentoj.
(fonto: /4g/); MFN: 450
ru: охраняемый вид
en: protected species
de: geschützte Art(f)
fr: espèce(f) protégée
it: specie protetta

Protektata teritorio

Difino: Teritorio, valora pro ĝ-iaj objektoj kaj fenomenoj (ekosistemoj, memoraj lokoj, parkoj ktp.) kaj protektata ne nur leg-e, sed ankaŭ far specialaj homoj (arbaristoj, gardistoj ktp.)

(fonto: /ReJa/); MFN: 455

ru: *territorij /osovo/ ohran/ema f*

en: protected area

de:

fr: espace protege; terrain sous protection; site protege

it: territorio protetto

Provizo

Difino: Kvanto de animaloj de certa specio en iu regiono, elprenebla de la komunumo aŭ are-unuo sen influi ĝ-ian renoviĝ-on.

(fonto: ReJa,PIV); MFN: 283

ru: *zapas promyslovyj*

en: animal stok

de:

fr: stock

it: riserva

Psamofitoj

Difino: Plantoj, kreskantaj sur sabloj.

(fonto: /4g/); MFN: 337

ru: *psammofity*

en: plants of sandy soil; psammophytes

de: Sandpflanzen(f); Sandbodenpflanzen(f); Psammophyten(m)

fr: plantes(f) arenicoles; psammophytes(m)

it: psamofite

Pseu-doklimakso

Difino: Stato de vegetaro laŭ aspekto stabila, sed konservebla nur dan' al konstanta influo de certaj ekologiaj faktoroj aŭ homagado.

(fonto:); MFN: 438

ru: *psevdoklimaks*

en: pseudoklimax

de:

fr: pseudoclimax

it: pseudoclimax

Psih-rofitoj

Difino: Plantoj de humidaj kaj malvarmaj log-lokoj (altaj montaroj, tundro).

(fonto: /4g/); MFN: 439

ru: *psihrofity*

en: psychrophytes

de: Kaltbodenpflanzen(f); Psychrophyten(m)

fr: psychrophytes(f)

it: psicrofite

Pura kreskejo

Difino: (Preskau~) unuspecia arbaro (forsto).
(fonto:); MFN: 158
ru: `istoe nasaxdenie
en: pure stand
de:
fr: peuplement pur
it: bosco monocoltura

Puriginstalaĵoj

Difino: Komplekso de instalaj~oj por diversmaniera (biologie, mekanike, ktp.) purigi kloakakvon.
(fonto:); MFN: 109
ru: o`istine sooruxenif
en: treatment facilities; purification plants; disposal works
de:
fr: installations d'epuration
it: depuratori

Purigo de defalaĵoj

Difino: Tretado de solidaj, likvaj kaj gasaj defalaĵoj kaj elĵetaĵoj, dum kiu malutilaj konsistaĵoj el ili estas demetataj.
(fonto: PIV); MFN: 453
ru: o`iwenie othodov; o`istka
en: waste treatment
de:
fr: traitement de residus
it: trattamento delle scorie

Raba organismo

Difino: Organismo, manĝanta animalojn.
(fonto: ReJa); MFN: 298
ru: hiqnik
en: carnivore
de: Fleischfresser(m); Karnivoren(m)
fr: organisme carnivore
it: carnivoro

Radiadrezisto

Difino: Rezistado de organismoj al altenergia radiado (ultraviola, alfa, beta, gama, iksa).
(fonto:); MFN: 277
ru: radioustoj`ivost'
en: radioresistance
de:
fr:
it: resistenza alla radiazione

Rara taksono

Difino: Taksono (kutime, specio) malgrand-nombra, sed ne dang~erigita je formorto.
(fonto: /4g/); MFN: 342
ru: redkij takson
en: rare taxa
de: Seltene
fr: taxa rare

it: specie en estinzione

Ravino

Difino: Profunda kruta valetto kun kalvaj deklivoj, devenanta pro erozio de grundo per degelaj kaj pluvaj akvotorentoj (precipe en stepaj aŭ senarbaraj regionoj).

(fonto: PIV+4g); MFN: 563

ru: obrag

en: gulch; gully; ravine

de: Wasserriss(m); Owrage(m); Runse(f)

fr: ravin(m)

it: gravina

Reaklimatizado

Difino: Artefarita revenigo de antaŭe malaperinta specio en sian regionon.

(fonto: /4g); MFN: 396

ru: реакклиматизация

en: reacclimatization

de: Reaklimatisation(f)

fr: reacclimatation(f)

it: riaccimatazione

Reduktantoj

Difino: Organismoj, malkomponigantaj organikajn substancojn ĝis la minerala.

(fonto: 4g); MFN: 205

ru: редуценты

en: reducers

de: Reduzenten(m)

fr: decomposeurs(m)

it: riducenti

Regenera hakado

Difino: Hakada sistemo, kiam oni ĉiujare elhakas arbojn nur de unu certa aĝo.

(fonto:); MFN: 457

ru: постепенные рубки; рубки предварительного возобновления

en: sheltered regeneration systems

de:

fr: coupes progressives de regeneration

it: potatura rigeneratrice

Rekrea kapacito

Difino: Maksimuma (dum tago, jaro ...) kvanto da ripozantoj sur unu da teritorio, kiuj povas samtempe sen ĝia degenero.

(fonto:); MFN: 470

ru: рекреационная емкость

en: carrying recreation capacity

de:

fr: capacite-limite (recreation)

it: capacit... ricreativa

Rekreaj naturrimedoj

Difino: Parto de natur-rimedoj por ripozo kaj sano de loĝantaro.

(fonto: /ReJa/); MFN: 471
ru: rekreacionnye resursy
en: outdoor recreational resources
de:
fr: ressources recreatives de plein air
it: risorse ricreative naturali

Rekultivado

Difino: Sistemo de agoj por restarigi edafon (pedon), landŝafton ktp. post detrua natura aŭ homa efiko.
(fonto:); MFN: 484
ru: rekul'tivaci*f*
en: recultivation
de: Rekultivierung(f)
fr: remise(f)
it: ricoltivazione

Relikta endemismo

Difino: Konservado de antikvaj specioj dum kelkaj geologiaj epokoj aŭ~ periodoj sur limigita teritorio.
(fonto: /4g/); MFN: 473
ru: reliktovyj endemism
en: conservative endemism
de: konservativer Endemismus(m); Reliktenendemismus(m)
fr: endemisme(m) conservatif
it: endemismo conservativo

Relikta faŭno

Difino: Antikva faŭno, konservita en lokoj kun favoraj kondiĉoj (rifuĝejoj).
(fonto: /4g/); MFN: 482
ru: relikto*baf* fauna
en: relic fauna
de: Reliktfauna(f)
fr: faune(f) relique; faune(f) residuelle
it: fauna residua

Relikta flaŭro

Difino: Antikva flaŭro (ĝiaj fragmentoj), konservinta en lokoj kun favoraj kondiĉoj (rifuĝejoj).
(fonto: /4g/); MFN: 483
ru: relikto*baf* flora
en: relic flora
de: Reliktflora(f)
fr: flore(f) residuelle
it: flora residua

Relikta loĝloko

Difino: Insula parto de antaŭa pli vasta loĝareo, kie iu specio aŭ ilia grupo konserviĝis pro favoraj kondiĉoj.
(fonto: /4g/); MFN: 472
ru: relikto*voe* mestoobitanie
en: relict habitat
de: Reliktstandort(m)
fr: station(f) relique; milieu(m) vital relique; habitat(m) relique
it: habitat residuo

Relikto

Difino: Antikva specio, g~isvivinta nuntempon dank' al konservo de konvenaj kondic~oj en certaj lokoj (rifug~ejoj).

(fonto:); MFN: 485

ru: relikto
en: relic
de: Relikt(n)
fr: relique
it: residuo

Renkontebleco

Difino: Indiko de homogeneco de individua distribuo en la tuta log~areo au~ g~iaj partoj. Estas kalkulata kiel procento de trovo de la individuo sur provaj placetoj rilate al trovo sur c~iuj esploritaj placetoj.

(fonto: /Re I); MFN: 331

ru: vstre`aemost'
en: frequency
de: Frequenz(f); Vorkommen(n)
fr: frequence(f)
it: frequenza

Renovigeblaj naturaj rimedfontoj

Difino: Naturprovizoj, kiuj povas renovig~i, se ilia uzado ne estas troa.

(fonto:); MFN: 542

ru: vozobnovimye prirodnye resursy
en: renewable natural resources
de:
fr: ressources naturelles renouvelables
it: riserve naturali rinnovabili

Restaj~o

Difino: Substanco au~ energio, elj~etata dum mastrumado kaj ofte dang~era por la homo kaj medio.

(fonto:); MFN: 179

ru:
en: waste
de:
fr: dechets
it: scoria

Restarigita taksono

Difino: Taksono (plej ofte specio), antaue minacata au~ rara, kies nombroco ig~is fidinda, garantianta ekziston de la populacio.

(fonto:); MFN: 479

ru: vosstanovlennyy takson
en: restored taxa
de:
fr: taxa retable
it: specie ripristinata

Restarigo de naturaj provizoj (rimedoj)

Difino: Artefarita atingata stabileco de naturaj provizoj (rimedoj) sur certa nivelo dank' al subteno de ekosistemoj en stato de plialta, ol natura, produkteco (fis~bredado, arbara meliorado).

(fonto: /4g/); MFN: 478

ru: vosproizvodstvo prirodnyh resursov
en: restoration of natural resources
de: Reproduktion(f) der Natursch.,tze
fr: reproduction(f) des ressources naturelles
it: ripristino delle risorse naturali

Reutiligo

Difino: Pli ol unu foja uzo de iaj produktoj au~ materialoj.
(fonto:); MFN: 107
ru: povtornoje ispol'zovanie
en: re-use
de:
fr: reutilisation
it: riutilizzo

Rezervejo

Difino: Speco de naturprotektita teritorio, sur kiu estas efektive vigata mendita regimo: protekto de plantoj (botanika R.), de mineraloj (geologia R.), de c~asbestoj (c~asR.) ktp.
(fonto: /4g/, PIV); MFN: 406
ru: zakaznik
en: reservation
de: Schonung(f); Naturschutzgebiet(n)
fr: reserve(f)
it: riserva

Rezidaj (malnomadaj) animaloj (birdoj)

Difino: Animaloj (birdoj), kies tuta vivo estas ligita kun limigita areo.
(fonto: 4g+PIV); MFN: 163
ru: os%odlye xivotnye
en: resident animals
de: sesshafte Tiere
fr: resident
it: animali residenti

Rezisto

Difino: Kapablo de organismoj travivi malfavorajn periodojn au~ malfavorajn vivkondic~ojn dank' al diversspecaj adapaj~oj.
(fonto: /Re2/, PIV); MFN: 486
ru: ustoj`ivost'
en: resistance
de: Resistenz
fr: resistance
it: resistenza

Rifug~ejo

Difino: Areo, en kiu dank'al favoraj kondic~oj konservig~is specioj, antaue vaste disvastigitaj (reliktoj).
(fonto: 4g, PIV); MFN: 011
ru: ubexiqe; refugij
en: refuge
de: Refugialgebiete(n)
fr: refuge(m)
it: rifugio

Rikolta ĉ~asado

Difino: Ĉ~asado por ricevi varojn: felojn, viandon ktp.
(fonto:); MFN: 469
ru: promyclovaf oħota
en: commercial hunting
de:
fr: chasse commerciale
it: caccia commerciale

Rikoltado

Difino: Mastrumcela forpreno (ĉ~asado, hakado ktp.) de parto de biomaso kutime sen artefarita g~ia kultivado.
(fonto: /4g/); MFN: 468
ru: promysel
en: trade; craft; industry
de: Gewerbe(n); Erwerbzweig(m)
fr: metier(m); exploitation(f)
it: sfruttamento

Rikoltaĵo

Difino: Utila produkto, ricevebla de certa specio (populacio) au~ tereno, kultivata au~ sovag~a.
(fonto: /Re2/, PIV); MFN: 338
ru: uroxaj
en: yield
de: Ertrag(m)
fr: rendement (produite)
it: raccolto

Ripozagro

Difino: Neuzata dum pli ol unu jaro agro.
(fonto: /4g/); MFN: 477
ru: zalenye po'ey
en: fallow soils
de: Brachb"den(m)
fr: sols(m) du friche
it: maggese

Ripozpaŭzo

Difino: Necesa vivperiode ĉ~e plantoj de malrapida metabolo (kontrasta al anabiozo) por sendamag~e travivi malfavorajn sezonojn (plej ofte vintron).
(fonto: PIV); MFN: 481
ru: pokoj
en: rest
de:
fr:
it: pausa di riposo

Ripozozono

Difino: Tradicie uzata aŭ speciale preparita teritorio por ripozo de loĝantaro.
(fonto: /ReJa/, PIV); MFN: 489
ru: zona otdyha

en: recreation area
de:
fr: zone de loisirs
it: zona di ricreazione

Rivera altakvejo

Difino: Fundo de rivera valo, periode inundata.
(fonto: /4g/); MFN: 480
ru: пойма
en: flood-plain; river plain; bottomland of a vally; river flat
de: Aue(f); Flussaue(f); Stromaue(f); Talboden(m);
Hochwasserbett(n); Marsch(f); šberschwemmungsbett
fr: plaine(f) inondable; basse plaine(f); lit(m) d'inondation
it: letto di inondazione

Rokplantoj

Difino: Plantoj, ofte kusenformaj, kreskantaj sur rokoj, radikig~ante en fendoj.
(fonto: 4g); MFN: 031
ru: skal'nye rasteni*f*; hasmofity
en: saxicolous plants; rupicolous plants
de: Steinpflanzen(f); Gesteinpflanzen(f); Chasmopyten(f)
fr: plantes(f) saxicoles; plantes(f) rupicoles
it: piante da roccia

Rubigo

Difino: Akumulo de fremdaj materialoj (objektoj) ene au~ surface de akvo (grundo).
(fonto: /ReJa/); MFN: 474
ru: zasorenie
en: littering
de:
fr: abandon de detritus
it: abbandono di rifiuti

"ruĝa libro"

Difino: Listo de raraj kaj minacataj (endang~eritaj) specioj (dume nur de animaloj kaj plantoj) kun indiko de iliaj pasintaj log~areoj, nombreco, kau~zoj de malmultig~o, rekomendoj por protekto. Ekzistas internacia, landaj kaj regionaj "Rug~aj libroj".

(fonto: /ReJa/, PIV); MFN: 399
ru: krasna*f* kniga
en: red data book
de:
fr: livre rouge
it: libro rosso

Salakvo

Difino: Akvo kun have da solvitaj saloj pli ol 3 gramoj en 1 litro.
(fonto: /Re2+4g/); MFN: 361
ru: сол%она*f* voda
en: salt water; sea water
de: Salzwasser(n)
fr: eau(f) salee
it: acqua salata

Saleta akvo

Difino: Akvo kun havo de solvitaj saloj de 3 g~is 10 gramoj en 1 litro.

(fonto: /Re2/); MFN: 518

ru: solonovatyе vody

en: brackish water

de:

fr: eau(f) saumf/tre

it: acqua salmastra

Salizado

Difino: Plialtigo de kvanto de facile solveblaj saloj en edafo (pedo), akvo pro naturaj kau~zoj au~homa agado.

(fonto: /ReJa/); MFN: 510

ru: zasolenie

en: salinization

de: Versalzung(f)

fr: salinisation

it: salinizzazione

Salpedoj

Difino: Pedoj (edafoj) kun alta kvanto (pli ol 0.25 Difino:) de facile solveblaj saloj.

(fonto: /4g/); MFN: 511

ru: zasolennye po`vy

en: salty soils; saline soils

de: Salzbo`den(m)

fr: sols(m) halomorphes

it: suoli salini

Saltolereco

Difino: Kapablo de organismo ekzisti en medio (edafo, akvo) kun granda havo de saloj.

(fonto:); MFN: 516

ru: soleustoj`ivost`

en: salt resistance; salt tolerance

de:

fr:

it: resistenza al sale

Sanitara hakado

Difino: Hakado de sekaj, difektitaj, malsanaj kaj falintaj arboj en arbaro.

(fonto: /ReJa/); MFN: 492

ru: sanitarnye rubki

en: sanitation felling

de:

fr: coupe de netloiment

it: potatura di miglioramento

Sanitara zono

Difino: Teritorio, kie estas malpermesita au~ limigita mastrumado por protekti kontrau~ poluado log~lokojn au~ akvofontojn.

(fonto: /Re2/); MFN: 363

ru: sanitarnaf zona

en: sanitary protection zone

de:

fr: zone de protection sanitaire
it: cordone sanitario

Saprofagaj animaloj

Difino: Animaloj, vorantaj putrantan organik materialon (koprofagoj, nekrofagoj, detritofagoj).
(fonto: /4g+PIV/); MFN: 493
ru: saprofagi
en: saprophagous animals
de: Saprophagen(f)
fr: animaux(m) saprophages
it: animali saprofagi

Saprofitoj

Difino: Heterotrofaj plantoj, fungoj kaj bakterioj, sin nutrantaj per organikaj substancoj de mortaj aŭ per sekrecioj de vivaj organismoj.
(fonto: /4g+Re2+PIV/); MFN: 310
ru: saprofiti
en: saprophytes
de: Saprophyten(m)
fr: saprophytes(m)
it: saprofite

Savano

Difino: En la tropika zono, granda herbric~a ebenaj~o, kun disaj arboj, precipe baobaboj, akacioj kaj aliaj kserofilaj vegetaj~oj.
(fonto: PIV+4g); MFN: 204
ru: savanna
en: savanna; savannah
de: Savanne(f); Parkstepe(f)
fr: savane(f)
it: savana

Sedimenta forfluo

Difino: Minerala kaj organika materio, transportata en akvo en formo de solidaj eroj.
(fonto:); MFN: 504
ru: tv%ordyj stok
en: sediment charge
de:
fr: charge sedimentaire
it: carico sedimentario

Sek-vento

Difino: Seka, varma vento. Oftas en stepoj.
(fonto: /4g/); MFN: 436
ru: suhovej
en: dry wind; sukhovei
de: Trockenwind(m)
fr: vent(m) sec
it: vento arido

Sekeco

Difino: Pli-malpli longa periodo de manko de atmosferaj precipitaj~oj c~e alta temperaturo kaj malalta humideco de aero (atmosfera S.). Kondukas al elc~erpig~o de edafaj (pedaj) akvorezervoj (pedaedafa S.).

(fonto: /4g+ReJa/); MFN: 475

ru: zasuha
en: drought
de: Dürre(f); Trockenperiode(f)
fr: secheresse(f); periode(f) de secheresse
it: siccit...

Sekecezisto

Difino: Kapablo de plantoj elteni atmosferan kaj edafan (pedan) sekecon sen granda damaĝo por vivfunkcioj.

(fonto: /4g+ReJa/); MFN: 464

ru: zasuhoustoj`ivost'
en: drought rezistance; drought tolerance
de: Dürresistenz(f); Trockenresistenz(f)
fr: resistance(f) a secheresse
it: resistenza alla siccità

Sekundara arbaro

Difino: Arbaro, aperinta post ekstermo de primara arbaro pro fajro aŭ hakado.

(fonto:); MFN: 191

ru: vtorin`nyj les
en: secondary forest
de:
fr: forêt secondaire
it: bosco secondario

Sekundara produkto

Difino: Organika substanco, produktata far heterotrofoj.

(fonto: /4g/); MFN: 513

ru: vtorin`naja produkci`f
en: secondary production
de: Sekundärproduktion(f)
fr: production(f) secondaire
it: prodotto secondario

Sekundara vegetaro

Difino: Vegetaro, kiu aperas surloke de primara natura vegetaro, malaperinta kutime pro homa agado.

(fonto: /4g/); MFN: 512

ru: vtorin`naja rastitel`nost'
en: secondary vegetation
de: sekundäre Vegetation(f)
fr: vegetation(f) secondaire
it: vegetazione secondaria

Semiarbusto

Difino: Viva formo de multjaraj plantoj, kies tigoj (almenaŭ en supraj partoj) ne ligniĝas, vintre formortas kaj printempe reaperas.

(fonto: /4g/); MFN: 327

ru: polukustarnik
en: undershrub
de: Halestrauch(m)
fr: buisson(m)
it: arbusto

Semidiadromaj fis~oj

Difino: Fis~oj, log~antaj en c~eenfluejaj maraj partoj, kie akvo estas plidolc~a, migrantaj por reproduktig~o de maro en riverojn au~ inverse.

(fonto:); MFN: 466

ru: poluprohodnye ryby

en: semi-diadromous fish

de:

fr: poissons semidiadromes

it: pesci semidiadromici

Senfrosta periodo

Difino: Periodo inter meza dato de lasta frosto printempe kaj meza dato de unua frosto au~tune. Scii g~in gravas por determini eblecon de kultivado por diversaj kulturplantoj en certa loko.

(fonto: 4g,PIV); MFN: 138

ru: bezmoroznij period

en: frost-free period

de: frostoffreie Periode(f)

fr: periode(f) sans gelle

it: periodo senza gelo

Senmovigo

Difino: Portempa senmovigo de bestoj (por kaptado, markado, translokigo, kuracado ktp.) helpe de kemiaj~oj.

(fonto: /ReJa/, PIV); MFN: 340

ru: obezdvixivanie immobilizacij

en: immobilization

de:

fr: immobilisation

it: immobilizzazione

Senrestaj~a teknologio

Difino: Teknologio, bazata sur fermita ciklo.

(fonto:); MFN: 121

ru: bezothodnaf tehnologii

en: non-waste technology

de:

fr: technologie non-polluante

it: tecnologia senza residui; tecnologia senza scorie

Sensivo

Difino: Kapablo sensi. Eco mala al rezisto (radiadsensivo, malvarmsensivo, salosensivo ktp.).

(fonto: PIV+Re2); MFN: 207

ru: `uvstvitel'nost'

en: sensitivity

de:

fr:

it: sensitivit...

Sezona letargio

Difino: Stato, en kiu vivfunkcioj s~ajnas neniigitaj kaj la korpo profunde dormanta. Ebligas al animaloj travivi malvarman (vintra L.) au~ sekan (somera L.) sezonojn.

(fonto: /PIV+ReJa/); MFN: 520

ru: спf`ka
en: hibernatium
de:
fr:
it: letargo stagionale

Simbiozo

Difino: Intima kunvivado de du diferencaj organismoj. Inkludas parazitismon, komensalismon kaj mutualismon.

(fonto: /PIV+4g+ReJa/); MFN: 500

ru: simbioz
en: symbiosis
de: Symbiose(f)
fr: symbiose(f)
it: simbiosi

Sinantropa specio

Difino: Animaloj, log~antaj apud la homo (musoj, blatoj ktp.)

(fonto: /ReJa/ PIV); MFN: 501

ru: sinantropy
en: synanthrops
de:
fr:
it: specie sinantropica

Sinekologio

Difino: Parto de ekologio pri funkciado de biocenozoj kaj interrilatoj de organismoj en ili.

(fonto: /4g/); MFN: 497

ru: sin%okologi f
en: synecology
de: Gesellschaftshaushalt(m); Syn"kologie(f)
fr: synecologie(f)
it: sinecologia

Sinergio

Difino: Reciproka influo de unu substancio (faktoro) sur alian, tiel ke la kuna efiko estas pli forta.

(fonto: /PIV/); MFN: 502

ru: sinergizm
en: synergy; synergism
de:
fr:
it: sinergia

Sinuzio

Difino: Struktura parto de fitocenozo, karakterizata per certa konsisto el ekologie proksimaj specioj de unu viva formo. S. povas koincidi kun etag~o au~ kovraj~o.

(fonto: /4g/); MFN: 496

ru: sinyzif
en: synusium
de: Synusie(f)
fr: synusie(f)
it: sinusia

sinzooĥ~oroj

Difino: Plantoj, kies fruktojn, semojn kaj sporojn disvastigas animaloj dum provizado de nutraj~oj, konstruado de nestoj ktp.

(fonto: /4g/); MFN: 503

ru: sinzooĥory

en: synzoochores; synzoochorous plants

de: Synzoochoren(m)

fr: synzoochores(m)

it: sinzoocore

Smogo

Difino: Tre poluita aero de urboj kaj industriejoj. Ekzistas s. de du tipoj: fumnebula kaj gasaerosola (fotosmogo).

(fonto: /4g/); MFN: 359

ru: smog

en: smog

de: Smog(m)

fr: brouillard; smog(m)

it: smog

Solonc~akoj

Difino: Ete strukturitaj edafoj (pedoj), esting~intaj sub specifa influo de halofitoj kaj proksimaj grundaj salakvoj, pro elvaporig~o de kiuj akumulig~as facile solveblaj saloj, karbonatoj kaj gipso (pli ol 1Difino: en la supra stratumo).

Oftas en varmaj kaj aridaj regionoj.

(fonto: /4g/); MFN: 519

ru: solon`aki

en: solonchaks

de: Solontschaks(m)

fr: solontchaks(m)

it: solonchaks

Solonecoj

Difino: Alkalaj, ric~aj je natrio edafoj (pedoj), karakterizataj per alta s~velemo en la humida stato kaj kompaktig~emo - en la seka, glueco, akumulig~o de gipso kaj toksaj solveblaj saloj en la malsupraj edafo(pedo)staratumoj. Oftas en arbarstepa, stepa kaj duondezerta zonoj.

(fonto: /4g/); MFN: 494

ru: soloney

en: solonetz; alcali soils

de: Solonetz**”**den(m); Alkalib**”**den(m)

fr: solonetz(m); soils(m) alcalins

it: suoli alcalini; solonetz

Sovaĝa teritorio

Difino: Parto de teritorio, kie laŭ decido de registaro oni konservas naturajn kondiĉojn por celoj de scienco aŭ ripozo (en Usono).

(fonto: /ReJa/); MFN: 394

ru: netronuta*f* territorii*f*

en: wilderness

de:

fr: region sauvage

it: territorio selvatico

Soziologio

Difino: Scienco pri konservado de natura medio.

(fonto:); MFN: 184

ru: soziologiĝ

en: sosieology

de:

fr: sociologie

it:

Specio

Difino: Unuo de la sistematiko, subdivido de genro au~ de subgenro, konsistiganta specon de plantoj, bestoj, fungoj au~ mikroorganismoj kun distingeblaj komunaj ecoj, tute da individuoj, kunigitaj en populacioj, kies membroj povas interkruĝi kaj heredi siajn karakterizojn.

(fonto: /Re2+PIV/); MFN: 515

ru: vid

en: specie

de: Art(f)

fr: espece

it: specie

Specio indig~ena

Difino: Specio, delonge loĝanta en iu teritorio, sed ne nepre tie aperinta kaj evoluinta.

(fonto: /ReJa+Re2/, PIV); MFN: 307

ru: mestnyj vid; aborigen vid

en: aboriginal species; indigenous species

de:

fr: espece indigene

it: specie indigena

Sporta ĉasado

Difino: Ĉasado por ripozo kaj trofeoj.

(fonto: /ReJa/); MFN: 509

ru: sportivnaĝ oĥota

en: sport hunting

de:

fr: chasse sportive

it: caccia sportiva

Stabiligo de sabloj

Difino: Lukto kontraŭ moviĝo de sabloj per helpo de vegetaĵoj, kemiaĵoj au~ ing~enieraj konstruoj (ekz. digoj).

(fonto: /4g+ReJa/); MFN: 476

ru: zakreplenie leskov

en: stabilization of sands

de: Verfestigung(f) von Sand

fr: fixation(f) de sables

it: stabilizzazione delle sabbie

Stacio

Difino: 1.Log~loko de populacio

Difino: 2.Parto de log~loko, kiun la animalo uzas nur en certa periodo (tage, nokte, sezone) au~ por certa funkcio.

(fonto: /4g,ReI/, PIV); MFN: 521

ru: stacif
en: station; site
de: Standort(m)
fr: station(f)
it: stazione

Starakvo

Difino: Akvujoj kun malrapida akvos~ang~o.
(fonto:); MFN: 506
ru: stof`ne vody
en: lacustine water
de:
fr: eaux lacustres
it: acque stagnanti

Stenofagoj

Difino: Animaloj, kies nutrado limig~aj je nemultaj mang~objektoj (ekz. insektoj, vorantaj foliojn de plantaj specioj nur de unu familio).
(fonto: /4g/); MFN: 491
ru: stenofagi
en: stenophagous snimals
de: stenophage Tiere(n)
fr: animaux(m) stenophages
it: stenofagi

Stenotopaj organismoj

Difino: Organismoj kun malvasta ekologia valento kaj troveblaj nur en limigitaj log~lokoj.
(fonto: /4g/); MFN: 490
ru: stenobionty
en: stenotopic organisms
de: stenotope Organismen(m)
fr: organismes(m) stenotopiques; plantes(f) stenotopes
it:

Stepo

Difino: Senarbara ebenaj~o, kovrita per malpli kserofilaj sovag~herboj. Oftis en regionoj kun modera kaj subtropika klimato. Nun preskau~ c~ie estas plugataj.
(fonto: PIV+4g); MFN: 302
ru: step'
en: steppe
de: Steppe(f)
fr: steppe(f)
it: steppa

Sterko

Difino: C~iu substanco, uzata por pliiigi fekundecon de kultivejo (grunda, akva). Estas S. organika, minerala, bakteria, kemia; natura au~ artefarita.
(fonto: PIV+ReJa); MFN: 289
ru: udobrenie
en: fertilizer
de: D nger(m); D ngemittel(n)
fr: engrais
it: concime

Stemaj~o

Difino: Surtera tavolo (g~is 15 cm-dika) de putrantaj falaj~oj (folioj, branc~oj ktp.) malsupre miksitaj kun la minerala maso.

Ordinara - en arbaroj.

(fonto: /Re2+4g+PIV/); MFN: 323

ru: podstilka

en: litter; leaf litter

de: Bodenstren(f); Streuschicht(f)

fr: couverture(f) mort du sol; litiere(f)

it: concime vegetale

Streso

Difino: Komplekso, kiun formas forta efiko (malvarmo, akcidento, veneno, emocio ktp.) kaj la specifa reago de la organismo.

(fonto: /PIV+ReJa/); MFN: 507

ru: stress

en: stress

de: Stress(m)

fr:

it: stress

Subdominanta specio

Difino: Plantaj specioj, plej abundaj ne en c~efaj etag~oj de planta komunumo; au~ specioj, dominantaj nur sezone, au~ en apartaj planto-grupoj.

(fonto: 4g); MFN: 024

ru: subdominantnyj vid

en: sudominant species

de: subdominante Art(f); Subdominante(f)

fr: espece(f) subdominante

it: specie sottodominante

Sublitoralo

Difino: Ekologia zono de marfundo inter litoralo kaj batialo (ordinare g~is 200-metra profundeco).

(fonto: 4g); MFN: 025

ru: sublitoral'

en: sublittoral

de: Sublitoral(n)

fr: sublittoral(m)

it: sublitorale

Subteraj akvoj

Difino: Akvo en likva, solida kaj vapora statoj, sub au~ sen premo, trovig~anta en poroj kaj kavernoj de supra parto de terkrustaj rokoj.

(fonto: /4g/); MFN: 045

ru: podzemnye vody

en: ground water; underground water; subsurface water

de: Grundwasser(m)

fr: eau(f) souterraine

it: acque sotterranee

Sukcesio

Difino: Direktitaj neinverseblaj s~ang~oj de biocenojoj, dum kiuj la unuajn komunumojn sinsekve s~ang~as la aliaj g~is atingo de relative konstanta stato, plej konvena al lokaj kondic~oj (klimakso).

(fonto: /4g/); MFN: 499

ru: sukcesij
en: succession
de: Sukzession(f)
fr: succession(f)
it: successione

Sukulentaj plantoj

Difino: Kserofitaj plantoj kun kamodikaj kaj sukplenaj folioj (Folia S.) au~ trunkoj (Trunka S.), en kiuj estas provizata akvo por seka periodo.

(fonto: /PIV+4g/); MFN: 498

ru: sukkulenty
en: succulents
de: Sukkulenten(f)
fr: plantes(f) succulentes
it: piante succulente

Suna radiado

Difino: Elektromagneta kaj korpuskla radiado de suno. Praktike sola energia fonto por procezoj sur tersurfaco kaj en atmosfero.

(fonto: /4g/); MFN: 517

ru: solne'na f radiacij
en: solar radiation
de: Sonnenstrahlung(f)
fr: radiation(f) solaire
it: radiazione solare

Superc~asado

Difino: Plimulta forpreno de animaloj el populacio ol permesas ilia provizo.

(fonto: /Re2/); MFN: 387

ru: perepromysel
en: overcropping; overhunting; overfishing
de:
fr: surexplotation; chasse on p^che excessive
it: caccia eccessiva; caccia distruttiva

Suplementa nutrado

Difino: 1. Plibonigo de nutrado de sovag~aj bestoj por ili travivu malbonajn periodojn au~ plialtigu produktivecon de siaj populacioj. Difino: 2. Sterkado de plantoj au~ akvejoj.

(fonto: ReJa); MFN: 240

ru: podnormka
en: supplementary feeding
de: Nachd ngung(f); Kopfd ngung(f)
fr: nourrissage complementaire
it: nutrizione supplementare

Supralitoralo

Difino: Borda strio super litoralo, kien trafas apartaj grandaj ondoj kaj gutoj de maro.

(fonto: 4g); MFN: 572

ru: cupralitoral'
en: supralittoral; supratidal zone
de: Supralitoral(n)

fr: supralittoral(m); etage(m) supralittoral
it: supralitorale

Ŝarĝo de paŝtejo

Difino: Denseco de paŝtataj bestoj sur paŝtejo.
(fonto:); MFN: 286
ru: nagruzka pastvika
en: pasture road; range road
de:
fr: charge d'un patarage
it: carico di un pascolo

Ŝlimo

Difino: Akvolimigita tero au~ simila substanco, metig~inta sur la fundon de akvujoj.
(fonto: /PIV+4g/); MFN: 523
ru: il
en: wud; ooze; sile; slime
de: Schlamm(m); Schluff(m)
fr: boue(f); vase(f)
it: melma; limo

Ŝlimpleniĝo

Difino: Sedimentig~o de aluvio en kanaloj, akvodeponejoj, rivervaloj ktp. Estas uzata kiel metodo por plibonigi sablajn terojn.
(fonto: /4g+ReJa/); MFN: 445
ru: zailenie /kol'matak/
en: silting; alluviation
de: Anschwemmung(f); Verschlammung(f); Verschlickung(f);
Auflanden(n); Aufschlamm(n); Kolmation(f); Kolmatierung(f)
fr: envasement(m); alluvionnement(m); comblement(m); colmatage(m)
it: alluvioni

Teknogenezo de landsaftoj

Difino: Deveno kaj s~ang~o de lands~aftoj sub rekta au~ oblikva influo de teknogenaj faktoroj: minlaboroj, energiaj, industriaj kaj agrikulturaj entreprenoj ktp.
(fonto: 4g); MFN: 016
ru: tehnoĝenez
en: technogenesis of landscape
de: Technogenese(f) der Landschaft
fr: technogenese(f) de paysage
it: tecnogenesi del paesaggio

Terasigo

Difino: Kreo de horizontalaj placetoj sur deklivoj por akumuli akvon, preventi akvan erozion, ebligi agro(arbar)-kulturon.
(fonto: /Re2/); MFN: 526
ru: terrasirovanie
en: terracing
de:
fr: terrassement
it: terazzamento

Terkonuso

Difino: Artefarita monteto el foruzitaj rokoj, prenitaj el minejoj.

(fonto: /4g/); MFN: 527

ru: terrikon; terrikonik

en: waste pile; spoil heap

de: Halde(f); Erdh gel(m); H gel(m); Anh"he(f)

fr: dep"t(m) de deblai; terril(m)

it: cono di terra

Termofiloj

Difino: Organismo, kapabla ekzisti c~e alta temperaturo (minimuma 18-20°C).

(fonto: /ReJa/); MFN: 524

ru: termofily

en: thermophils

de:

fr:

it: termofili

Termoperiodeco

Difino: Metabola reago de plantoj al perioda s~ang~o de altaj kaj malaltaj temperaturoj. Ekzistas Diurna kaj Sezona T.

(fonto: /Re2/); MFN: 525

ru: termoperiodizm

en: thermoperiodism

de:

fr:

it: periodo termico

Tolereco

Difino: Kapablo de organismo elteni malfavorajn kondic~ojn (sekihtolereco, saltolereco, malvarmtolereco ktp.)

(fonto: /Re+Ja/, PIV); MFN: 528

ru: vynoslivost'

en: tolerance

de:

fr: endurance tolerance

it: tolleranza

Torfo

Difino: Spongeca, bruligebla materialo, kiu havas la saman originon kiel karbo, kaj estig~as en marc~oj per neplena malkomponig~o de vegetaj~oj.

(fonto: PIV+4g); MFN: 017

ru: torf

en: peat

de: Torf(m)

fr: tourbe(f)

it: torba

Totala hakado

Difino: Plena elhako de arbaro dum unu fojo.

(fonto:); MFN: 508

ru: splownolesose`nye rubki

en: clearcutting

de:

fr: coupe a blanc

it: potatura totale

Trafluo

Difino: Kvanto da akvo, trapasanta riveran sekcon dum unuo de tempo; m³/sek au~ litroj/sekundo.

(fonto: /4g/); MFN: 308

ru: rashod vody

en: water discharge; debit; flow

de: Flusswassermenge(f); Abflussmenge(f); Abfluss(m);

Durchflussmenge(f)

fr: debit(m)

it: portata

Transira zono

Difino: Zono inter du specoj de lands~aftoj, kie ekzistas elementoj de ili ambau~.

(fonto:); MFN: 446

ru: perehodnaja zona

en: transition zone

de:

fr: zone de transito

it: zona di transizione

Transpirado

Difino: Elvaporigo de akvo el la surfaco de la folioj kaj aliaj aeraj organoj.

(fonto: PIV+Re2); MFN: 014

ru: transpiraciya

en: transpiration

de: Transpiration(f); Ausdunstung(f)

fr: transpiration

it: traspirazione

Traviveco

Difino: Procento de individuoj, travivintaj en la populacio dum certa periodo.

(fonto: Re2); MFN: 194

ru: vyxivaemost'

en: survival rate

de:

fr: taux de survie

it: tasso di sopravvivenza

Tretado

Difino: Procezo de plidensigo kaj skuigo de pedo (edafo), mekanika difektado de vegetaro pro besta au~ homa agado (amasa turismo, troa pas~tado ktp.)

(fonto: /ReI/); MFN: 529

ru: vytapyvanie

en: trampling

de:

fr: pietinement

it: calpestamento

Trofia nivelo

Difino: Tuto de organismoj, ricevantaj transformitan je nutraj~o energion de la suno kaj de kemiaj reakcioj tra la saman kvanton de perantoj el nutraj~c~eno: unua nivelo (sen perantoj)-produktantoj; la dua - primaraj konsumantoj; la tria - sekundaraj konsumantoj - rabiaj animaloj kaj parazitaj de primaraj

konsumantoj; la kvara - sekundaraj rabiaj animaloj kaj parazitaj de sekundaraj konsumantoj; la kvina - parazitaj de parazitaj de sekundaraj konsumantoj.

(fonto: ReJa); MFN: 008

ru: trofi`eskij uroven'

en: trophic level

de:

fr: niveau trophique

it: livello trofico

Tropofitoj

Difino: Plantoj, adaptig~intaj log, en regionoj kun alterno de seka kaj humida sezonoj.

(fonto: 4g); MFN: 015

ru: tropofity

en: tropophytes

de: Tropophyten(m)

fr: tropophytes(m)

it: tropofite

Trudherbo

Difino: Iu ajn planto, kreskanta en kultivata tero kaj damag~a al la kulturplantoj, al vojoj kaj placoj; au~ entute al la plac~a aspekto de flegataj areoj.

(fonto: /PIV+4g/); MFN: 495

ru: sornfk

en: weed

de: Unkr,,uter(n)

fr: mauvaise herbe(f); adventice(f)
it: erbaccia

Tundra

Difino: Tipo de vegetaj~aro kaj de lands~aftoj en subarktika zono kie forestas arbaroj, sed abundas likenoj, muskoj, arbustoj kaj arbustetoj.
(fonto: 4g, PIV); MFN: 009

ru: tundra
en: tundra
de: Tundra(f)
fr: toundra(f)
it: tundra

Turisma pado

Difino: Vojdirekto, planata por konatig~o kun naturvidindaj~oj, fau~no kaj flau~ro de iu regiono.
(fonto:); MFN: 010

ru: turistskaf tropa
en: nature trail
de:
fr: sentier de nature
it: sentiero turistico

Unujara planto

Difino: Planto, kies vivciklo plenumig~as dum unu jaro au~ ec~ dum unu vegeta sezono.
(fonto: 4g,PIV); MFN: 249

ru: odnoletnee rastenie
en: annual plant; annual
de: einj,,hrige Pflanzen(f)
fr: plante(f) annuelle
it: pianta annuale

Urbanizado

Difino: 1. Kreskado kaj disvolvo de urboj.
Difino: 2. Farado de urbo el log~regiono, provizante g~in per akvo, elektro, gaso; difinante la zonojn por konstruado kaj por parkoj, pretigante la trafikvojojn ktp.
(fonto: ReJa, PIV); MFN: 241

ru: urbanizacif
en:
de: Urbanisierung(f); Verst,,dterung(f)
fr:
it: urbanizzazione

Utiligo de defalaj~oj

Difino: Utiligo de defalaj~oj de unu mastruma fako por produktato en la alia.
(fonto: /Re2/); MFN: 487

ru: utilizacif othodov
en: reclamation
de:
fr: recuperation
it: recupero dei rifiuti

Varmegorezisto

Difino: Kapablo de organismoj elteni altan temperaturon de la medio kaj/au~ de sia korpo.

(fonto: Re2); MFN: 288

ru: xaroustoj`ivost'

en: heat resistance

de: Hitzresistenz(f)

fr: resistance a la chaleur

it: resistenza al calore

Varmorezisto

Difino: Kapablo de organismo elteni altan temperaturon.

(fonto:); MFN: 505

ru: teploustoj`ivost'; termoustj`ivost'

en: heat resistance

de: Warmresistenz

fr:

it: resistenza al calore

Vegetaj~araj zonoj

Difino: Zonoj de vegetaj~aro, s~ang~antaj unu la alian latitude de ekvatoro al terpoluso au~ longitude de la rando al profundo de kontinentoj. C~efaj V.Z. - zonoj de tropikaj arbaroj, savanoj, dezertoj kaj duondezertoj, stepoj, larg~foliarbaroj kaj pinglarbaroj, tundro.

(fonto: 4g); MFN: 105

ru: rastitel'nye zony; zony rastitel'nosti

en: vegetation zones; zones of vegetationen

de: Vegetationzonen(f)

fr: zones de vegetation

it: zone di vegetazione

Vegetaj~aro

Difino: Tuto de fitocenozoj de la Tero au~ de iu regiono.

(fonto: /4g); MFN: 535

ru: rastitel'nost'

en: vegetation

de: Vegetation(f)

fr: vegetation(f)

it: vegetazione

Vegetara asocio

Difino: Rigardu "ASOCIO"

(fonto:); MFN: 280

ru: rastitel'naf asociaci*f*

en: plant association

de: Pflanzengesellschaft(f)

fr: association(f) des plantes

it: associazione vegetale

Vegetara formacio

Difino: Grupo de asocioj, similaj lau~ planataj edifikatoraj specioj.

(fonto: /4g,ReJa/); MFN: 534

ru: rastitel'naf formaci*f*

en: plant formation

de: Pflanzenformation(f)
fr: formation(f) vegetale
it: formazione vegetale

Vegetara komunumo

Difino: Fitocenozo au~ pli granda taksono de vegetaj~aro (asocio, formacio).
(fonto: 4g); MFN: 002
ru: рстительное сообщество
en: plant society; plant community
de: Pflanzengesellschaft(f); Pflanzengesellschaft(f)
fr: communauté végétale; groupement végétal
it: comunità vegetale

Vegetkovraj~o, itkovraj~o

Difino: Tuto de fitocenozoj en limoj de certa regiono (c~u granda, c~u malgranda). (Rigardu "vegetaj~aro".)
(fonto:); MFN: 443
ru: растительный покров
en: vegetation cover
de: Pflanzendecke(f)
fr: tapis(m) végétal
it: tappeto vegetale

Venta erozio

Difino: Erozio, kau~zita de vento.
(fonto: /4g); MFN: 514
ru: ветровая эрозия
en: wind erosion; deflation
de: Deflation(f)
fr: érosion(f) éolienne
it: erosione eolica

Ventofalaj~o

Difino: Rompitaj far vento au~ neg~o trunkoj kaj branc~oj de arboj; ankaŭ~ arboj, fors~iritaj kun radikoj.
(fonto:); MFN: 086
ru: ветровал; бурелом
en: storm damage
de:
fr: chablis
it: rami caduti per il vento

Verda zono

Difino: Arbara (parka) teritorio eksterurba limo. Servas por naturprotektaj, sanitarhigienaj kaj ripozaj celoj.
(fonto: /Re2/); MFN: 530
ru: зеленая зона
en: green belt
de:
fr: ceinture verte
it: zona verde

Vikariaj specioj

Difino: Geografie kaj ekologie similaj specioj, aperintaj rezulte de disdivig~o je izolitaj partoj de log~areo de la origina specio.

(fonto: /4g/); MFN: 536

ru: vikariru~gie vidy

en: representative species; vicarious species

de: Vikarianten(m); vikarierende Arten(f)

fr: vicariants(m); especes(f) vicariantes

it: specie vicarie

Viktimo

Difino: Vivestaj~o, kiun mang~as (suferigas, mortigas) raba organismo.

(fonto: ReJa+PIV); MFN: 172

ru: xertva

en: viktimo

de: Opfer(n)

fr: victime(f)

it: vittima

Vintrejo

Difino: Teritorio, sur kiu animaloj travivas vintron.

(fonto:); MFN: 440

ru: zimovka

en: wintering ground

de:

fr: zone d'hivernage

it: zona di svernamento

Vintrotolereco

Difino: Kapablo de organismo elteni malfavorajn vintrajn faktorojn: froston, neg~opremon, glacian kruston, fruprintempan superakvon ktp.

(fonto: /Re2/); MFN: 531

ru: zimostojkost'

en: winter tolerance

de: Winterfestigkeit(f); Frostresistenz(f)

fr:

it: adattamento invernale

Viveco

Difino: Grado de stabileco de organismoj kaj populacioj rilate al s~ang~oj de c~irkau~a medio.

Kriterioj de viveco: konkurenckapablo, intenseco de multoblig~o, adapteco al abiotaj faktoroj ktp.

(fonto: /4g/); MFN: 533

ru: xiznennost'

en: vitality; vigour

de: Lebenskraft(f)

fr: vitalite(f)

it: vitalità

Vivkapablo

Difino: Kapablo de organismo konservi sian ekziston en ŝanĝiĝanta medio.

(fonto: /4g+ReJa/); MFN: 538

ru: xiznesposobnost'

en: vital capacity

de: Lebensf.,higkeit(f)
fr: capacite de vivre
it: capacità vitale

Vivociklo

Difino: Tuto de evolu-fazoj de naskig~o g~is morto.
(fonto: /4g+ReJa/); MFN: 539
ru: xiznennyj cikl
en: life cycle
de: Lebenszyklus(m)
fr: cycle(m) vital
it: ciclo vitale

Vivoformo

Difino: Tipo de adaptado de organismo al certaj ekologiaj kondic~oj. Specioj, apartenantaj al unu vivoforto havas komunajn trajtojn lau~ morfologio, ekologio ktp., sed ili povas esti malproksimaj lau~ deveno kaj taksonomio.
(fonto: /4g+ReJa/); MFN: 532
ru: xiznennaf forma
en: life forms
de: Lebensformen(f)
fr: formes(f) vitales
it: forma di vita

Zona vegetaro

Difino: Fitocenozoj, plej plene reflektantaj zonajn kondic~ojn kaj ne trovig~antaj en aliaj zonoj.
(fonto: /4g/); MFN: 488
ru: zonal'na f rastitel'nost'
en: zonal vegetation
de: zonale Vegetation(f)
fr: vegetation(f) zonale
it: vegetazione zonale

Zoocenozo

Difino: Tuto de animalaj specioj de biocenozo, okupig~anta certan biotopon.
(fonto: /ReJa/); MFN: 522
ru: zoocenz
en: zoocenosis
de:
fr: zoocenose
it: zoocenosi

Zoogeografio

Difino: Parto de zoologio kaj fizika geografio, esploranta nuntempajn kaj historiajn kau~zojn kaj leg~ojn de devastig~o de animaloj.
(fonto: /4g/); MFN: 540
ru: zoogeografif
en: zoogeography
de: Zoogeographie(f)
fr: zoogeographie(f); geographie des animaux
it: zoogeografia

Zoologio

Difino: Scienco pri la animaloj.
(fonto: /PIV/); MFN: 541

ru: zoologif

en: zoology

de: Zoologie(f); Tierkunde(f)

fr: zoologie(f)

it: zoologia